Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 4.
Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

1623. Akty tyczące się stosunków prawnych między Polską a elektorem brandenburskim i m. Krakowem z ll. 1629-1639.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека
АН УРСР
ВІДДІЛ РУКОПИСІВ
Бав. 1623/II

FASCICVLVM PORTES
LIBRORVM
VT RVSTICVS AGNVM

BIBLIOTEKA FVNDACYI W. HR.
BAWOROWSKIEGO W LWOWIE
Rkps. 1623. V. C. 14.

Responsum Sae Rae Mtis Spectabilibus Hiobo Lepnero & Reinboldo Eggerto Civitatum Regiomontanarum Nuncijs Datum Varsaviae die XII. Mensis Martij Anno Dni. M.DC.XXIX.

Etsi complura erant ad Sm Rm Mtem, & ab initio funesti, istius belli per ostium Ducatus in Provincias Reipub. invecti, & subsequentibus temporibus delata, q Civitatum Regiomontanarum fidem debitiq officij rationes arguerent, quorum Sa Ra Mtas legatione sua posteriori attingere demandaverat pro benignitate tamen sua Ra Mtis. cum eaedem Civitates per inter Nuncios suos fidem & obsequia sua humillime Sae Rae Mti contestando rationes factorum suorum explicare voluissent, & in conspectum suum Clementer eosdem admisit, & ea q asserendae innocentiae adferebantur benigne audivit atq ita accepit, ut dubitare de fide Civitatum nolit: Nonnullarum tamen personarum acta & attentata ulteriori examini relinquenda existimavit. Caeterum cum ijdem Internuncij Sae Rae Mti. nonnulla gravamina contra praescriptum Pactorum & Privilegiorum à Divis Successoribus Rae Mtis., atq eadem Sa Ra Mte. Civitatibus Regiomontanis benigne concessorum, illata proponerent abolitionemq eorundem à Sa Ra Mte. uti Supremo Dno (: cum id ab Illmo Electore aliquot instantijs, uti referunt obtinere non potuissent :) humillime peterent, ita mentem suam Sa Ra Mtas declarandam censuit.

Inprimis optasset Ra Mtas, ut Illmus Elector ijs rebus authoritate ordinaria mederetur, cui sicut nihil detractum cupit, ex jure & potestate Pactis feudalibus praescripta, ita Supremi Dominij authoritatem implorantibus, deesse nec potest nec debet. Vt tamen authoritati suae Illtis prospiceretur, ita ad thronum Mtis suae quae-

relas

BIBLIOTEKA * W. * FUNDACYI HR. BAWOROWSKIEGO

relas istas admisit, ut per supremos Regni sui Officiales rem cum Legatis eiusdem Illtis communicaret, quod cum partim sua Illti de his grauaminibus non constare, partim etiam non e sibi integrum, quid piam hac in parte statuere responderent, sua tandem Mtas proposita grauamina, quantum parte altera absente fieri potuit, expendit.
Ac primo quidem, quod attinet punctum Regiminis Ecclesiastici, cu Sa Ra. Mtas Illm Electorem alijs Reg. & Ducatus grauissimis nego, tijs, per praesentis belli tumultus, ita destineri & impediri probe uide, at ut difficulter hoc rerum statu negotium id ex formula Priuilegij, orum optatum ad finem deducere, uotisqz ac desiderijs ordinum Ducatus satisfacere possit, ea de cau in praesentia quidem eo noie excusatum habet sua Mtas Illm Electorem; caeterum ubi tempestas bellorum feliciter DEO prosperante sedata fuerit, rem ut maturare velit, Inspectoresqz duos ex praescripto Priuilegiorum constituere, pa, terne suam Illtm monebit. Caeterum ne quid haec mora juribq & Priuilegijs, tam Ciuitatis Regiomontanae, quam aliorum Ducatus Prussiae ordinum praejudicet, in suo robore eadem jura ac Priuilegia Ra Mtas manere vult.
Etsi Regia Mtas existimet, noua onera ab Illmo Electore inconsulta sua Mte, inuitisqz & reluctantibus Ordinibq Ducatus Prussiae imponi non debere, cum id jura libertatesqz eorum afficiat, ac Pactis Feu, dalibq supremiqz Dominij autoritati repugnet: Nihilominq quod attinet Portorij noui exactionem, veterisqz auctionem atqz Accisam ab Illmo Electore institutam, declarationem tantisper suam differendam putauit, donec Illmq quoqz Elector facti sui rationem Suae Mti de, derit, cum quo serio Ra Mtas aget, remqz ad antiquum usum, Pri, uilegiorumqz ac jurium praescriptum reducere studebit; ea cautione adhibita, ut si quando urgente necessitate auctionem istam com,

„ munis

munis ordinum consensu instituerit, à portione & quota Civitati Regiomontanæ de jure debita eadem ô excludatur.

Quæ communi laudo sanciuntur cupit Rª Mtas servari, & ad effectum deduci. Hinc si trecentis militibus qui præsidio Civitati Regiomontanæ erant, stipendia ex ærario Publico in Conventu Provinciali Anno 1627 assignata sunt, meritò ea solui debent. Vtque hac in parte Decreto publico ratir fiat, authoritatem Regiam sua Mtas ap. Illmum Electorem interponet, uti quoque de eo ut Cives Regiomontani à suscipiendis hospitio militibus immunes sint ac liberi.

Etsi Rª Mtas. vereatur, ne cæteris Ordinibus Ducatus, vel Morum Deputatis, & Nuncijs ad Conventum ablegatis grave videatur, expectare dum Deputati Civitatis, ex publica consultatione suos Principales adeant, & ad ipsos graviora negotia referant, cum id molestam & fastidiosam moram, præsertim venientibus à longè adferre possit; tamen sua Mtas mori & instituto veteri, si pristinum semper usus eiusdem fuit, stari vult, & ubi pleniorem hac in parte informationem acceperit, consuetudinem hanc authoritate Regiâ manutenebit.

Trenn Wasser. Cum non solum in grave Civitatis Antiquæ Regiomontanæ damnum, verum etiam in apertum discrimen & periculum vergat aquarum è Lacu Superiori in vallum Civitatis eiusdem exundatio, compellabit sua Mtas Magros & Gnosos Ducatus Prussiæ Regentes, darent operam ut aliò eadem aquæ deriventur.

Vergleichung der Wiesen. Quanquam verò suâ sponte futurum id Illm Electorem confidat ut partem aggeris, per quem vallum ducendum est Civitati concedat, huius tamen suis id à sua Illte flagitare sua Mtas non intermittet.

Lubberti à Bronchorst Privilegium juribus Civitatis an adversetur.

sensu non satis ap. se statuere potest Rā Mtās, et sicut nihil derogari vult antiquis Civitatis institutis, ita Privilegia quoque suā Regia nollet obliquā jurium interpretatione eludi. Quare rem eam permittit juridicae decisioni.

Quandoquidem in hoc puncto Scotorum, et aliorum Peregrinorum in Civitatem Memelensem introductorum declaratione noie Illmi Electoris ab eiusdem Legatis facta internuncij contenti sunt, Regia quoque Mtās ratum id cum ea cautione habet, ut ne ea concessio Civitatis Memelensis Scotis et alijs hominibus externis Christianis, juribus, Decretis et Privilegijs Regijs Civitati Regiomontanae concessis praejudicet.

Braxatorum gravamina contra Nobilitatem, et Mos qui in praejudicium Civium Regiomontanorum Cerevisiam publice venalem habent, et Tabernarijs vendunt ut primo quoque tempore vigore Mandati Executorialis Illmi Electoris ex quentu Quidtzinensi, abolcantur, Sa. Ra. Mtās aequum esse censet.

Quod vero attinet Mercatores in subvrbijs ad Arcem spectantibus et Opifices extra contubernium constitutos, ea de re cum Sac. Reg. Mtās ab altera parte nullam informationem habeat, nihil quoque ad praesens statuere potuit. Porro ut id e re et commodo Civitatis ad morem et institutum antiquum revocetur cura erit Suae Mti.

Demum Suā Mtās etsi minime dubitet Illmum Electorem in his alijsque Civitatum Regiomontanarum querelis aequum se sponte suā praebiturum, ac ea omnia si quae contra vetera instituta, jura Privilegia, decreta quovis modo irrepserunt, abolitorum, abrogaturumque, ac operam suā aequitate, existimatione, officio dignam daturum, ne deinceps quicquam eiusmodi committatur, quod similium querelarum ansam et occasionem praebeat: Tamen suam quoque

Regiam

autoritatem ap. Illm Electorem hac in parte interponet utq Du-
caty jure Feudi Suae Illti à Ra Mte & Rep. commissy & collaty
ex formula praescriptoq pactorum ac jurium administretur, gra-
uaminaq praeinserta juxta praesentem Suae Mtis declarationem,
uel quam postea ex pleniori informatione faciet, tollantur & a-
boleantur, ac demum ne id Ciuitatibq Regiomontanis ac ipsis-
met internuncys publice priuatimq noxae sit, quod patrociniu
Sae Rae Mtis uti Supremi Dni in praemissis cum debita erga Illm
Electorem fide ac reuerentia implorauerint, curae erit Suae
Mti, idq etiam praesenti suo rescripto cauet. Modo illi quoq
fidei & officy sui memores, Ram Mtm ac Remp. hoc praesertim
bellorum motu ita demereantur ut praeterita errata illustriori
fidei gtestatione eluant, neq aut ipsi gequam fidelium subdito-
rum existimatione indignum committant, hosti aut commeatum
aut bellica instrumenta ex Ciuitate suppeditando aut alio qua-
uis modo rebq ipsiq commodando; neq id priuatim à quoquam
attentari permittant, sed potiq cum Regia Mtas ac Resp. in bel-
lum id majore conatu & apparatu incumbere incipiat, ipsi etiam
eo vires, gsilia, facultates suas conferant ne hosti ullum belli
momentum inde accedat. Quod sicut fortiter & gstanter fa-
cturos Ra Mts gfidit, ita securitatis immunitatum, juriu
commodorum Ciuitis Regiam benignamq semper radm ducet.
Quod majoris fidei gra manu sua Regia subscriptum Sigillo
Regni communiri mandauit.

Sigismundq Rex

L. S.

Joannes Lipski.

Mandatum Sæ. Ræ. Mtis ratione depositorij Cinerum, ad antiquam Ciuit:

Sigismundus. III. DEI gratia Rex Pol: Magnus Dux Lithu: Rus: Prus: Masou: Samogit: Liuoniæq; Nec non Sueconum Gothorum Vandalorumq; hæreditarius REX.

Spectabilibus & Famatis ProCons. Cons: totiq; Magistratui Ciuitatis antiquæ Regiomontanæ fid: nobis dil. grām nrām Regiam. Spectabiles & Famati Fid. nobis dilecti. Deferuntur ad nos diuersarum personarum ex Regno, Magnoq; Ducatu Lithuaniæ, Regiomontum merces suas vendentium, præsertim vero Syluestrium mercium, nri & Smi Principis Vladislai Sigismundi filij nri Charmi Nobilis Jacobi Jocobsowy, Factoris querelæ, nostras, & alias merces qui eo adducuntur vsurpatione et prætextu quodam Ciuitatis Knipshouiensis Regiomontanæ, ac inprimis Cineres oes lotorios vulgo Wedebys tantum ad Cniphouiense depositorium cogi, ibidemq; à Censore siue æstimatore Cinerum, quem Bracatorem vocant, magna temporis & commoditatum, ac occasionem jactura & damno quod etiam ex ipsius Bracatoris siue Censoris, tum cunctatione tum exactionibus insolitis fieri solet, detineri. Nos pactis publicis, Priuilegijsq; Diuorum decessorum nrōm, ac maxime Diui Casimiri inhærentes quibus cautum est, ut libera sit Regiomonti mercium depositio, Fid. Vrs sic omnino habere volentes serio mandamus, ut in Ciuitate sua veteri Regiomontana, certum depositorium, quemadmodum reliquarum mercium Syluestrium, iam assignarunt; ita quoq; ad usum & repositionem, nec non censuram, oīs generis Cinerum, Tam Potatici quam Lotorij Vulgo Wadabys assignent, quo liberum sit oibus appellere, Censorem siue Bracatorem, qui mercatoribus præsit probatæ fidei ac virtutis hoiem, ibidem instituant; prouideantq;

ut merces

ut merces aduectæ, quanto citius censuræ subijciantur, ne vel ex mora, vel ipsa mercium Censura aduenientes ullum damnum vel incommodum patiantur. Pro gratia nostra officiorumque suorum debito. Datum Varsauiæ die X. Mensis Aprilis Anno 1631. Regnorum nrorum Pol: 44. Sueciæ 38 ao.

Sigismundus 3. Dei gratia Rex Poloniæ Magnus Dux Lithvaniæ. Russ: Prussiæ. Masoviæ Samogitiæ, Livoniæque, nec non Suecorum Gottorum Vandalorumque haeres REX.

Spectabiles & Famati fid: nob. Dilecti. Ex litteris Fid. Vrarum, tum etiam Spblis Joannis Cosen earundem Secretarij & ad nos Internuncij rellatione intelleximus, Fid. Vras à leuatione integræ tertiæ partis ex Portorio Regiomontano ab Illmo Electore Brandeburgico eoque nunc absente à Supremis Consiliarijs Regentibus, nulla jurium suorum habita ratione excludi; ac privilegio quodam per suam Illmam reformatæ relligionis Professis, contra Pacta & recessus nuper concesso, Exercitium Relligionis Reformatæ induci, totumque Ducatum perniciosæ mutationis periculo exponi; atque demum responsis & rescriptis nris non satisfieri; Scribimus ad Magnos & Gnosos Consiliarios Regentes, ut facti istius rationem nobis reddant, & cur eam tertiam adaucti Portorij partem Fid. Vris denegent, plene nos quanto citius & sine mora informent, auctione eadem tantisper in sequestro permanente. In reliquis etiam punctis eosdem hortamur, ut voluntates quoque suas intentioni ac declarationi nræ accommodent, monitisque nris pareant; quæ omnia Fid. V. ex rellatione sui internuncij & responso nro ex Cancellaria ipsi dato, fusius intelligent; Cæterum nos Fid. V. Supremi directique Dominij nri auctoritatem implorantibus inposterum quoque patrocinio nro Regio non deerimus; juraque ac Privilegia earundem sarta

tectaque

tectaq; conservabimus. Quod superè Fid. Vrae hisce recte valere desideramus. Datum Varsaviae die XXVII. Mensis Aprilis. Ao Dni M. DC. XXX. Regnor. nrorum Pol. XXXXIII. Sueciae verò XXXVII. Anno.

Sigismundus Rex.

Spectab. & Famat. Proconss. Coss. totiusq; Magistratus Civitatum Regiomontanarum fid. nob. dilectis. ~~Ptm~~ d. 4. Maij ~~Ao~~ 1630.

Responsum Sae Rae Mtis Spectabili Joanni Koien Civitatum Regiomontanarum Secretario & Nuncio Datum Varsaviae die XXVII. Mensis ~~Apr~~. Anno. Dni. M. DC. XXX.

Cum Civitates Regiomontanae partim ltis suis ad S. R. Mtem Dnm nrm Clementissimum datis, partim per Spectabilem Joannem Koien Secretarium & Nuncium suum S. R. Mti denuo quererentur; se contra jura sua & Transactionem, cum Magistris Crucigerorum, ante ducentos propemodum annos initam, continuumq; usum, ac interruptam consuetudinem à duobus propè seculis à levatione integrae tertiae partis, ex Portorio Regiomontano ab Illmo Electore Brandenburgico, & in Prussia Duce, eoq; absente à Consiliariis Regentibus nulla jurium Privilegiorumq; eorundem habita ratione excludi, S. R. Mtas eas querelas ad Thronum Maiestatis suae benignè admisit, ac cum Supremis Reg. sui Officialib. matura deliberatione expendit. Et licet validis rationibus Civitates in asseren. jure suo quoad integri & adaucti etiam Portorij provenientis tertiam partem innitantur & S. R. Mtas Privilegia earum usu antiquissimo confirmata sar-

ta

ta tectaq conservare velit; tamen ne Illmus Elector absentibus & inauditis mandatarijs suis decisione S. R. Mtis se re aggravare prætendere possit, potius eam decisionem suam tantisper differendam esse S. R. Mtas duxit, donec Illtas sua facti istius rationem Mti Regiæ reddat, & cur eam auctionis levationem Civitatibus deneget, plene eam informet, quod ut Majori & Generosi Supremi Ducatus Prussiæ Consiliarij Regentes, Illmi Electoris nomine, quantocitius ac sine mora faciant, sedulo eosdem S. R. Mtas admonitos esse voluit. Interea vero ne aliqua partium, præjudicium jurium suorum, vel detrimentum aliquod patiatur, requirit S. R. Mtas ne alterutra partium sive Illmus Elector, sive etiam Civitates sub prætextu juris sui quippiam de illa auctione modo ut præmissum est instituta, ex Portorio levet, verum ad suæ Mtis decisionem illinc sub sequestro & clavibus tam Consiliariorum Regentium, quam etiam Civitatensium asservari faciat ac permittat.

Quantopere solenni de Religionibus statuto derogetur, juribusq ac pactis Feudalibus repugnet Privilegium ab Illmo Electore reformatæ Religionis Professis datum, satis S. R. Mtas perspicit; quo videlicet Regiomonti certus fundus pro sepultura donatur, eiusq Proferen & dilatan coemptos contiguos fundos, ædificiaq in eodem extruendi jus tribuitur. Tali n. Privilegio Exercitium Religionis reformatæ, contra pacta & recessus, quibus præter Catholicam & Augustanam reliquæ excluduntur, induci; totum Ducatum perniciosæ mutationis periculo exponi, & varijs difficultatibus involui posse, subverendum. Quapropter ut idem Privilegium ex Archivo terrarum Prussiæ elidatur, nullumq robur obtineat, atq omnia plenarie in integrum restituantur S. R. Mtas

Supremis

Supremos Consiliarios Regentes iterato requirit.

Caeterum cum Nuncij Ciuitatum Regiomontanarum S. R. M^{ti} nonnulla grauamina, quae contra praescriptum Pactorum et Priui legiorum irrepsissent, postrema sua solenni legatione proposuis sent, abolitionemque eorundem à S. R. M^{te} uti Supremo directoque D^{no} humillime petijssent. S. R. M^{tas} ijsdem cum Supremis Regni sui Officialibus matura deliberatione expensis, ac re cum Legatis Ill^{mi} Electoris communicata mentem suam Regiam publico rescripto et responso suo declarare dignata est. Cui prius sperat equidem ut intentioni ac decisioni suae memorati Supre mi Consiliarij Regentes, voluntates quoque suas accommodassent, eidemque in omnibus punctis satisfecissent, verum cum praefatae Ciui tates per modernum internuncium suum Spectabilem Joannem Koien humillime denuo S. R. M^{ti} exponi fecerint, nondum Re scripti et Responsi Regij contentis satisfactum esse, nec graua minum abolitionem aliquot instantijs suis Ciuitates obtinere potuisse. Ideoque S. R. M^{tas} eosdem Consiliarios Regentes serio hortatur et requirit, ut ratione eorum grauaminum praefatis Ciuitatibus juxta Priuilegia eorum decretaque nostra et publica responsa satisfiat, ijsque rebus quae in Controversiam veniunt, authoritate sua medeantur, cum S. R. M^{tas} ijs qui Supremi Dominij authoritatem S. R. M^{tis} implorant, deesse nec possit, nec debeat.

Quod superest Sac: Reg: M^{tas} Nuncio gratiam suam Regiam benigne defert.

(L. S.)

Ad mandatum Sac. Reg. M^{tis} proprium

Christophorus Lode
Sac. Reg. M^{tis} S.

Literæ Sæ Ræ Mtis ad Serenis. Princip.

Sigismundus III. DEI gratia Rex Pol: Magnus Dux Lith:
Russ: Pruss: Masou: Samogitiæq, Livoniæq nec non Suecorū
Gothorum, Vandalorumq Hæreditarius REX.

Etsi non dubitamus Illm Vram pro munere & officio suo ea oīa grava-
mina, q Internuntij Ciuitatum Regiomontanarum, cum antea
tum etm ad pñs nobis exposuerunt et q̄tra Pacta Feudalia, Juraq
Priuilegia Decreta, Recessus & antiquam q̄suetudinem introducta sunt
sua sponte abrogare & abolere voluisse, tn cum nōe præfatarum Ci-
vitatum denuo querelæ ad nos deferentur, eas suorum grauaminum
abolitionem reiq judicatæ executionem obtinere non potuisse, nos pro
Jure Supremi Directij Dominij nri, authoritatem nrm implorantibus
deesse non potuimus ac Illm Vram serio monendam eē duximus pntibq
monemus, det operam officio & existimatione sua dignam, ut ea omnia q Re-
sponso nostro Ciuitatum Regiomontanarum nuntijs dato q̄tinentur, de-
bitæ executioni mandentur. Regimen Ecclesiasticum ex formula Pactorū
& Recessuum cum Consensu Ordinum in primo Conuentu, per Illm Vram
indicen[d]o instituatur; nihilq quod Priuilegijs, Decretisq Illis Vræ &
inveteratæ q̄suetudini Ciuitatum Regiomont. repugnet Ciuibus Memel:
permittatur. Decreta Illis Vræ & D. Parentis Illis Vræ p. m. q̄tra Brax-
atoriam Cereuisiariam Tilsen: sine ulteriori mora ad debitam execu-
tionem deducantur. Factores & Negotiatores Exotici ex locis sub
Castren orbus arceantur. Ibidemq Cereuisiam coquere ut alibi coctā
aduehere & propinare prohibeantur. Priuilegium Calvinisticam Religi-
onem professis concessum, ex Archivo terrarum Prussiæ elidatur, oīaq
ad pristinum statum restituantur. Delata est iterum ad nos quere-
la nōe Ciuitatum Regiomont. ipsis leuationem tertiæ partis auxilij
portorij denegari. Etsi vero existimemus Ciuitates à quota & porti-

-one

one tertiæ partis quemadmodum ferente sic casu diminuti sic etiam adaucti portorij excludi non posse, tamen ne celeriori sententia nostra alteri parti partium præjudicetur, pleniorem de hoc negocio Illustris Vestræ informationem intra trimestre faciend. præstolabimur, cum intuitu literarum nostrarum juri et antiquæ consuetudini Civitatum derogare nec voluerimus nec potuerimus. In eo quoque Ill. V. requirendum esse duximus, ut Judicium Censorium quo illicitus Commerciorum usus prohibetur, omissa de prærogativa loci cum Griphon. controversia in Curia Civitatis Antiquæ exerceri authoritate sua efficiat. Ad aquas ex superiori lacu fortificationi novæ damnosas alio derivari et pro reparandis damnis quercus et fraxinos ex sylvis suis dari jubeat. Demum pro Civ. Colonic. partes nostras apud Illm V. interponimus, ut in Gravaminibus quæ ipsi supremis Consiliarijs Reg. exhibituri sunt satisfiat. Hæc sunt quæ ad praesens Ill. V. significanda esse duximus non dubitantes Ill. V. omnem operam daturum esse ut præmissa gravamina abolantur, et intra trimestre debitæ executioni mandentur, nec ulterior querelarum occasio Civitatibus relinquatur. Quæ omnia si effectum suum sortita non fuerint, terminum partibus qui pro 7. July legit. incidet coram nobis comparendi ulterioremque nostram decisionem audiend. peremptor. assignamus. Quem Terminum Ill. Vestræ mandatarij observari tenebuntur. Quod superest Ill. Vestræ feliciss. rerum successus et diuturnam incolumitatem à DEO precamur. Anno 1631. Mens. April. die 12.

Literæ Sæ. Re. Mtis ad Dun. Regentes.

Magnif. et Generos. Sinc. et Fid. nobis dil. Existimabamus eosdem S. et Fid. V. literis nostris aliquoties monitas pro munere officioque suo ea gravamina quæ nobis antea Civ. Reg. per suos Nuncios expo-

fuerunt

8

posuerunt et nunc denuo de iis non abolit. nobis conqueruntur, abrogaturas fuisse, et terminum specialib. nostris literis praefixum attentaturos. Cum vero apud Fid. et Sin: V. praefatae Civitates eorum gravaminum abolitionem obtinere non potuerint ac ipsemet S. et Fid. V. terminum sibi lris nris assignatum neglexerint.
Nos supremam nram authoritatem implorantiby deesse non potuimy eademq gravamina matura deliberatione nostra expendimy. Super quiby quid statuerimy ex adjuncto Respo nuntiis memoratarum Civit. dato plenius S. et Fid. V. intelligent. Caeterum S. et Fid. V. serio hortamur, in eam rem sedulo incumbant ut ea oia, q hoc Rnso nro continentur intra trimestre debitae executioni mandentur, gravamina aboleantur, nec ulteriores querelarum occasiones Civitatib. praebeantur. Non enim diutius Rescriptorum nrorum exequut. protrahi patiemur. Quod si vero ea oia dibitum effectum sortita non fuerint terminum post tres menses, qui 7. Julij legit. incidet coram nobis comparen. ac ulteriorem nram decisionem audien. peremptorie assignamy. Quod nos S. et Fid. V. significan esse duximy, quas de caetero bene valere desideramus. Ao 1631. 12. April.

Literae Sae Rae Mtis ad Crisphovianes.

Spectab. et Famati fid. nobis dilecti, Quotiescunque antea Civitates Reg. gravamina sua nobis proposuerunt, eorumque abolitionem apud nos humill. solicitarunt, fid. quoque Vra alijs Civitatibus sese adjunxisse et oiby negotiis consiliis hac promovisse meminimus, quam unionem uti Civitati sua laudabilem sic quoque salutarem fuisse ante acta tempora docuerunt. Nunc vero non sine et admiratione et offensa nra animadvertimus, fid. V. ab hac consuetudine deviasse, et sese privati cujusdam respecty causa separasse terminumque a nobis specialiby lris nris Civitatiby assignatum temere neglexisse, arbitrantes ea quae obtinebuntur aeque in suum

commodum

cessum. Idcirco quantum hanc separationem reprehendimus, ita etiam aequum esse statuimus ut ea quae ad conficiendum iter suum Inter-nuncij praefatarum Ciuitatum exposuerunt Fid. V. refundat, quod ut faciant serio ijsdem mandamus. Cum quoque ad conseruandum bonum ordinem in Ciuitat. Regiom: plurimum intersit, judicium generale censorium institui atque exerceri aequum esse censemus et Fid. V. praecipimus ut omissa de praerogatiua loci contentione in Curia Ciuitatis antiquae Regiomont. in qua omnia pub. negocia tres Ciuit: Regiomont. concernentes expediuntur conueniant, ibidemque hoc judicium Censorium exerceant et quae ad pub. utilitatem spectabunt omnibus consilijs promoueant. Quod superest F. V. bene valere cupimus. 12. April anno 1631.

Responsum Sae Rae Mtis Spectabilibus Hiobo Lepner, Consuli antiquae Ciuitatis Regiomontanae Joanni Coier Secretario, Bartholomaeo Lölhöfel, Christophoro Hopner, Martino Möller Ciuitatum Regiomontanarum Veteris Ciuitatis et Lobnicensis Nuncijs Datum Varsauiae die 12. Aprilis Anno Dni M. DC. XXXI.

Cum internuncij duarum Ciuitatum Regiomontanarum veteris Ciuitatis et Löbnicens. Sae Rae Mti certa quaedam grauamina quae contra praescriptum Pactorum et Priuilegiorum a Diuis Decessoribus Reg: Mtis atque eadem Sa Ra Mte Ciuitatibus Regiomontanis benigne concessorum illata; ac nonnulla per Sm Ram Mtem prioribus rescriptis et responsis uti quoque ab Illmo Electore et suae Illtis p. m. Dno parente decisa nondum Executioni demandata esse exponerent et abolitionem eorundem a Sa Ra Mte uti supremo ac directo Domino si cum id a Magcis, Generos. Supremis Consiliarijs Regentibus saepius requisitis, huius Sae Rae Mtis

monitis

moniti obtinere non potuissent: humillime peterent. Sa. Ra. Mtas ex jure et potestate Pactis Feudalibus praescripta Supremi sui Dominij authoritatem implorantibus, proposita gravamina expendit, ac in punctis sequentibus ita mentem suam declarandam censuit.

Ac primo quidem quod attinet punctum Regiminis Ecclesiastici cum existimet Sa. Ra. Mtas Illm Electorem, praeteritis belli tempestatibus et alijs gravissimis Electoralibus Ducatusque negotijs, distentum et impeditum ex formula Pactorum et Recessuum ac speciali consensu et requisitione Sa. Ra. Mtis Ordinum Ducatus Prussiae Civitatum votis et desiderijs satisfacere, atque ex praescripto Privilegiorum duos Inspectores constituere non potuisse non dubitat, eadem Ra. Mtas, suspenso iam in Prussia bello rebusque ad tempus sedatis, negocium hoc Illtem suam maturaturam, et in primo Conventu ab Illte sua indicen, cum omnium ordinum Consensu Inspectores instituturam qua de re Sa. Ra. Mtas suam Illtem monebit.

Existimat Sa. Ra. Mtas Illm Electorem Civibus Memelensibus nihil quod Privilegijs, Decretis Electoralibus et inveteratae consuetudini Civitatum Regiomontanarum repugnet concessurum, indemnitatique earundem provisurum esse, Tamen suam quoque Regiam authoritatem ap. Illm Electorem hac in parte Sa. Ra. Mtas interponet Seduloque suam Illtem monebit ut, quantum hoc rerum statu fieri potest, Civitates circa sua jura, Privilegia, Decreta, et eorundem confirmationes conservet, nec quidquam, quod in eorum detrimentum vergere possit, permittat. Caeterum in posterum quoque ijsdem Civibus Memelensibus ad pristinum statum restitutis, in suo robore jura ac Privilegia Civitatum Regiomontanarum hac in parte manere deberi statuit.

Cum Civitates Regiomontanae contra Braxaturam Cerevisiariam Filtzensium Decreta et Sa. Ra. Mtis confirmationem obtinuerint

et duntaxat

& duntaxat realis eorum Executio desideretur monebit Sa. Ra. Mtas per literas suas Illmum Electorem, ut eorum indilatam Executionem Magcis ac Generosis Supremis Consiliarijs Regentibus alijsque Officialibus suis injungat, nec quidquam, quod juribus Civitatum repugnet, ab aliquo committi permittat.

Illud quoque in grave damnum & detrimentum Civium vergere Sa. Ra. Mtas facile perspicit, quod Factores & Negociatores Exotici, Institores ac propinatores, & alij cujuscunque generis homines in locis Subcastrensibus, vulgo Freyheiten, sedem figant, victumque Civibus praeripiant; Cuapp admonebit Sa. Ra. Mtas Illmum Electorem, ut ejusmodi Exotici mercatores ex ijs locis ortus vigore Pactorum & Recessuum omnino arceantur, nec receptus ipsis ibidem pateat; quippe & hoc sedulo Sua Illtas prohibeat, ne in Suburbijs & Subcastrensibus locis aliquis Cerevisiam vel ipse coquere, vel alibi coctam adducere & divendere ac propinare, nec alij, quam quibus ex nupera Sae. Rae. Mti exhibita Supremorum Consiliariorum Regentium declaratione et restrictione in Anno 1631. die. 21. Februarij gessum est Cerevisiam Paganam vel aliunde adductam pro mensae suae usu comparare audeant, sub amissione ejusdem Cerevisiae, & gravi animadversione in delinquentes extendendo.

Ne vero Opificum in locis Subcastrensibus manentium numerus in immensum in praejudicium Civitatum Regiomontanarum excrescat, aequum censet Sa. Ra. Mtas, ut certus illorum numerus constituatur, ijque sint ibidem possessionati; illi vero qui nunc sunt artificij sui contubernio, literas legitimi ortus ac Testimonia de sui artificij scientia exhibeant, religionis suae ac bonae famae rationem reddere teneantur, ac non nisi soli, pueris socijsque remotis, opificia sua exerceant; quod itidem Sa. Ra. Mtas literis suis à Sua Illtate flagitabit.

Caeterum Sa. Ra. Mtas monendas quoque ea in re Civitates voluit,

ne artifices

ni Artifices Contubernijs inscribi volentes majoribus impensis gravëntur, sed certum ejus rei precium Magistratus Civilis constituat.

Braxatorum gravamina contra Nobilitatem et alios qui in praejudicium Civitatum Regiomontanarum tabernas extruunt et Cerevisiam publice venalem habent, et tabernarijs vendunt, ut aboleantur aequum censet S. R. Mtas et inhaerens Privilegijs et antiquae consuetudini serio prohibebit ne intra unius miliaris spacium tabernae extruantur, in extructis verò nullam Cerevisiam coquant sed duntaxat Regiomontanam propinent.

Cum in eo quoque Braxatores multum se gravari querantur quod Supremi Consiliarij Regentes nonnullis aulae officialibus certas aedes et integras plateas assignent, quarum inhabitatores ab ijs solum cerevisiam recipere et propinare jubentur, quo ipso reliquis Civibus Cerevisiam suam illis vendere contra inveteratam consuetudinem via praecluditur; Existimat Sa. Ra. Mtas aequissimum esse ut cuivis Propinatori locorum Subcastrensium liberum sit à quocunque Cive Braxatore Cerevisiam propinandam accipere.

Porro non dubitat Sa. Ra. Mtas Supremos Consiliarios Regentes matura sua deliberatione probe expendisse, quantopere juribus pactisque Feudalibus, Recessibus Responsis et solenni de Religionibus statuto Privilegium ab Illmo Electore Reformatae Religionis professis datum deroget, quo videlicet ipsis Coemiterium prope Parochiam Ecclesiae Catholicae conceditur. Cumque ut idem Privilegium ex Archivo terrarum Prussiae elidatur, omniaque in pristinum statum restituantur nec quidpiam contra vetera pacta, Decreta Recessusque imposterum admittatur, iterum Supremis Consiliarijs Regentibus serio demandabit. Ut verò corpora hominum diversarum sectarum sepeliri possint, mandat Sa. Ra. Mtas Magistratui Civitatum, ut certum locum in suis Coemiterijs pro eorum sepultura assignet, nec majus pretium ab ijs exigat, quam peregrini Augustanae Confessionis solvere consueverunt.

Quemadmodum

Quemadmodum Sa. Ra. Mtas autoritati partisque Feudalibus Illi Electoris nihil derogatum cupit, ita quoque Civitates in jure suo ac antiquissima consuetudine conservari vult: Proinde quod attinet Portorij aucti portionem, etsi existimet Sa. Reg. Mtas Civitates à portione & quota tertiae partis ex praescripto transactionis cum Magistro Theutonici Ordinis in anno 1443. sibi debitae excludi non posse, easque ad tertiam uti ferente sic casu deminuti, ita etiam ad aucti Portorij portionem admitti semper debere, cum tamen pleniorem ea in re requirat informationem, neque alterutri parti celeriori sententia praejudicare velit, differendam huius causae decisionem arbitratur, quo firmius rationibus utrinque expensis & trutinatis tam hoc negocium, quam etiam alia stabiliantur, salvis tamen ijs, quae anterioribus lris nris ratione sequestrationis eiusdem portionis Portorij declaravimus.

Si quando contingat, ob non solutum Portorium merces cuiuspiam fisco subijci, aequum esse censet S. R. Mtas vel ad Commissorum participationem Civitates admitti, vel saltem eam portionem qualis respectu mercium in Portorium inferendum fuit, ipsis solvendam esse.

Quicunque in Civitatibus ad instar aliorum Civium emptis lapideis ac Domibus victum & alimenta sibi comparant, eos quoque onera Civilia ferre necessarium est. Proinde officiales Electorales caeterique Nobiles in Civitatibus domos habentes ad ferend. Civilia onera teneri, nec ab ijsdem eximi posse Sa. Rea. Mtas existimat, cum & Nobiles Regni similibus oneribus in Civitatibus possessiones habentes subiaceant.

Officiatium Fisci in jure dicendo potestatem, Sacra Rea. Mtas in hoc ea Decretis Commissorialibus de Anno 1609 declarat, eam omnibus jure agentibus, similem esse debere, ijsque licere causas nomine Fisci citationibus ad judicia ordinaria editis promovere, Reos Fisci coram Ordinario Magistratu accusare & solita juris processus forma

forma non intermissis. primis instantijs, eiusmodi causas instituere, non vero captivare, vel violenter cum aliquo procedere, salva nihilominus ad Superiora subsellia Appellatione.

Quantum ad jurisdictionem in delinquentes Aulicos, Cum juribus ac Privilegijs cautum sit, ut aulicus in Civitate Civem offendens, vulnerans, occidens, vel quidpiam aliud judicio ulteriori dignum committens, per Civitatis judicem judicetur. Sa Ra Mtas Civitates Regiomontanas circa haec jura et Privilegia benigne conservat, quae etiam in omnem casum, inhaerendo Diplomati Investiturae Ducatus Prussiae Anno 1611. et lris Reversalibus ordinum Ducatus Prussiae Anno 1612. perpetuae firmitudinis robur obtinere debere declarat.

Quae ad communem Civitatum utilitatem promovendam instituuntur, Sa Ra Mtas servari et ad effectum deduci cupit. Hinc cum judicium censorium Generale: cuius beneficio illicitus Commerciorum negotiationisque usus praecavetur à compluribus retro annis, omnium consensu institutum sit, Stari debere huic ordinationi Sa Ra Mtas existimat, ad quam rem promovendam Illum Electorem lris suis compellabit, ne is permittat hoc negocium quocunque praetextu impediri, aut aliquid à quopiam fieri quod Civitatum juribus ac Privilegijs repugnet. Cum vero Cnipsovienses, communibus Civium votis ac desiderijs soli renitantur, eamque vel maxime ob causam, Serenissimi Comitijs Sae Rae Mti proponendarum querelarum proposito, ab alijs Civitatibus extra Veterem laudabilem unionis consuetudinem non absque eiusdem Rae Mtis offensa seperent ut judicium Censorium privati sui respectus causa: uti quidem Suae Mti refertur: impediat, Idcirco Sa Ra Mtas pro sua Suprema directi Dominij potestate serio Magistratui Cnipsoviensi demandabit, ut omissa hac de praerogativa loci controversia in curia Civitatis antiquae Regiomontanae, in qua omnia publica negocia trium Civitates concernentia expediuntur, hoc idem judicium exerceant, et quae ad conservandam in Civitatibus

tatibus bonum ordinem spectabunt, communibus consilijs in posterum promoveant.

Privilegium Gedanen. super sigillatione pannorum, juribus Civitatis an adversetur, non satis Sa. Ra. Mtas. ap. restatuere potest, et quemadmodum juribus Civitatum Regiomontanarum Suae Rae Mtatis nihil derogatum esse cupit, ita quoque nollet Privilegium Gedanen. quod ipsis tanquam constantis fidei ac meritorum praemium publico consensu concessum est contraria interpretatione in dubium vocari cum nihilominus Civitatibus liberum sit, pannos sigillo etiam Gedan. non signatos, in Civitatem recipere, ibidem distrahere ac venum exponere.

Etsi Sa. Ra. Mtas. confidat, sua sponte Illum Electorem facturum esse, ut aquae ex superiori lacu ad artem spectante promanentes, et Fortificationi Novae admodum damnosae rite abducantur, cum non solum in grave Damnum Civitatis antiquae Regiomontanae verum etiam in apertum discrimen et periculum vergat ea in vallum inundatio. Compellabit Sa. Ra. Mtis Magnos ac Generosos Supremos Consiliarios Regentes, dent operam, ut alio eae aquae deriventur, et pro reparatione tamen acceptis, Quercus ac fraxinis e silvis Suae Illmus Civitati Gedani.

Si aliquando contingat, Civitates cum consensu Civium, pro usu et necessitatibus Civitatum suarum, contributiones inter se laudare ac instituere, id ipsis sine omni Magnorum Regentium Prussiae impedimento et contradictione liberum esse debere Sa. Ra. Mtas arbitratur.

Pro Civitate Lobnicen. Sa. Ra. Mtas partes suas ap. Illmum Electorem interponet ut tam ratione loci, quem pro extruen. Catholica Ecclesia suae Illmi assererunt, quam etiam ratione quartae ex haereditate ab extraneis repeten. ipsi debitae, aliorumque gravaminum Supremis Consiliarijs Regentibus exhibendorum ipsis satis fiat.

Tandem etsi

Tandem etsi Sa. Ra. Mtas non dubitet Illmum Electorem has Ciuitatum Regiomontanarum querelas, aliarumque quæ contra vetera instituta, jura, Priuilegia, Decreta, Recessus et Responsa irrepserunt, pro munere officioque suo abolitarum, abrogaturumque ac sua sponte operam daturum ut ne deinceps quidquam committatur, quod similium querelam ansam et occasionem præbeat. Tamen suam quoque Regiam authoritatem ap. Illmum Electorem interponet, et pro sua suprema potestate, directoque in Ducatu Prussiæ Dominio Illtem suam denuo serio monebit, eam in curam incumbat ut ona, quæ hoc responso Sæ. Ræ. Mtis continentur, cum ea legibus juribus, Recessibus, statutis Decretisque ac antiquis consuetudinibus conformia sint, inviolabiliter obseruentur, Ducatusque cum Ciuitatibus jure feudi, à Reg. Mte. et Respub. Suæ Illti commissus et concessus, ex formula præscriptoque jurium administretur: grauamina Ciuitatum tollantur et aboleantur, ac præmissa abhinc intra tres Menses debitæ et reali Executioni mandentur, in casu autem Contrauentionis partibus terminum qui septima Julij incidet, coram nobis comparendi et ulteriorem nram decisionem audiendi peremptorium assignamus. Demum vero ne Ciuitatibus Regiomontanis, atque adeo ipsismet internuncijs damno noxæque sit eiusmodi grauamina proposuisse, opemque et authoritatem ac patrocinium Mtis Reg. tanquam directi Dni implorasse Sa. Ra. Mtas præsenti Rescripto cauet Caterum Ciuitatibus Regiomontanis veteris Ciuit. et Lobnic. et earundem Internuncijs Sa. Ra. Mtas gratiam suam Reg. benignè defert.

Sigismundus Rex. (L. S.)

Christophorus Lode
Secre: Reg: Mtis

BIBLIOTEKA FUNDACYI HR. BAWOROWSKIEGO W.

Literæ Illmi Electoris ad Regem Poloniæ.

Serenissime & Potentissime Rex. Rerum omnium felicissimos successus devote precamur, studiaque & observantiam deferimus debitam cum fidelitate filialem.

Cum Sacra Regia Maiestas Vestra in responso 14. Aprilis Varsaviæ Internuncijs Civitatum Regiomontanarum dato, cuius annexo ad nos rescripto, super à prædictis Civitatibus quæsita & à nobis denegata participatione auctionis portorij iterum informationem requirat, officij nostri duximus eandem perficere: Benigne itaque S. R. Maiestas Vestra sibi in mentem revocare dignabitur, quod nuperam Induciarum tractatione difficultates abortæ fuerint, nempe eas nulla alia ratione utrinque concludi potuisse, nisi maior Insula & alia quædam confinia in tabulis induciarum expressa loca nobis in Sequestrum darentur: quod quamquam summopere ingratum esset, & magno nostro dispendio, ne tamen totum negotium irritum fieret, aut tranquillitatem regni remoraremur, tandem non attentis duris conditionibus, de tradendo tractu nostro maritimo & præcipue portu & munimento nostro Numelensi, sub tamen expressa stipulatione ut sustentandis præsidijs, & sartis tectis sequestri, quæ non exiguum absumptura prævidebamus quæ reditus nostri non sufficerent, de sumptibus aliunde suppeditandis cogitaretur, voluntatem nostram accommodanter suscepimus. Cumque ex parte Suecorum & Civitatis Gedanensis similis sollicitudo circa præsidia oborta esset, hinc factum est, ut Mediatorum Regum Franciæ & Magnæ Britanniæ Legati intervenienter pro sua dexteritate medium augendi portorij omnium partium consensu adinvenerint, itaque rem transegerint, ut quod ad rem præsentem pertinet, Portorium illud quod in Pillaviensi portu hactenus fere ad centesimæ rationem solutum fuerat deinceps pro necessitate præsidiorum, aliorumque quæ in Sequestri usque ac conservationem impendere necesse fuerit, nunc duplo circiter augeretur adeoque quinquagesima mercium

in universo

in universum pro nra portione solvi imposterum deberet. Sicut igitur auctio haec Portorij à Regijs Legatis non augendae rei nrae multo minus ut in Regiomontanarum Civitatum, quarum ne ulla quidem in universo tractatu mentio facta, usum in toto vel pro parte cederet, sed ad certam caam eo finem, exsolvendis nimirum praesidijs et alijs oneribus Sequestri sublevandis obtenta fuit: Ita non minus eò etiam illa impendimus, quanquam et haec auctio portorij tamen, et simul cum ea etiam illa veteris portorij portio, quae inde ab antiquo in usus nostros cedere solebat, adeo onera Sequestri non exaequet ut extra Ordinem etiam subditis Ducatus nri tributa satis gravia eum in finem imperare necesse fuerit. Cum itaque ea sit praedictae auctionis portorij conditio, nulli dubitamus quin Sacra Regia Mtas Vra hinc perspicue collectura sit, Civitates, eam ne minima quidem ex parte ullo sive Juris, sive aequitatis colore sibi vindicare posse, multo minus justam de nobis conquerendi caam habere quasi à nobis illa indigne defraudentur. Nam quod ad Juris praetextum attinet, in primis ab antiquo portorio nullatenus excluduntur, verum in partem eiusdem gratioso indultu Antecessorum nrorum, cum certo onere tamen, quod per aliquod temporis spatium non praestitere, sed nos ipsi id exsolvere necesse habuimus (: de cuius debita proinde refusione hisce solenniter protestamur :) olim concessum, etiamnum admittuntur. Quod si verò de auctione portorij quaestio est, non sane de tali auctione hic agitur, quam nos pro usibus nris impetraverimus: quo casu (: quod tamen absque omni praejudicio dictum, nullaque ratione approbatum volumus :) fortasse postulata Civitatum plus coloris habere viderentur possent. Verum agitur de auctione portorij ad certum finem, in quo nullae Civitatum partes, ab alijs proposita et conclusa. Cum verò aequitate Civitates Regiomontanae, quae superiore bello, minora prae ortis alijs quos belli huius incommoda affecerunt, onera, vel nulla potius tulere, quin et commercijs auctae fuere, cum ne uncia quidem Sequestri

onera

: in civitatis hac ratione malis, quae cum totum pene jam Ducatum inundarent, dubio procul in Civitatibus quoque Regiomontanis tandem residissent maxima commoda percipiunt: subleuent nobiscum, qui non solum antehac Ducatum et ipsismet Civitatibus tutandis Electoratum luctuosissimo in statu ac insolentiae militari expositum reliquimus, et nuper in toto Ducatu maximam, in ea vero Ducatus parte, quae Superioris districtus nomen habet, totalem calamitatem perpessi sumus et impraesentiarum onera sequestri soli maximo redituum Ducatus nostri impendio ferimus. Ac insuper Reipublicae bono toto induciarum tempore tanto tractu terrae cum omni usu fructu defraudamur, in hac nupera auctione portorij concurrere praesumant, et toto onere humeris nostris relicto exigui illius compendij quod onus ipsum ne ex triente quidem aequat participationem, meri lucri loco affectare studeant, facile Sacra Regia Maiestas Vestra ex ijs quae recensuimus, colligere poterit.

Neque etiam egestas Civitatum in quam quoque nonnullam causae suae praesidium ponere volunt, quicquam hac in re eis juuare poterit. Quomodo utut ea se habeat, de quo tamen nobis satis non constat, minus nobis perspectum est, annon ipsae huic egestati suae causam dederint eaque temeritati ac lasciviae ipsarum, dum noua moliuntur inutilesque eo nomine sumptus profundunt, accepta ferenda sit, non minor tamen imo major longe et nostra in Ducatu necessitas est et ea quidem ineuitabili belli calamitate causata, cui tamen subleuandae nihil portorij auctionem nobis vindicamus.

Multo minus subsidio illis esse potest, qui cum ad exsoluenda praesidia Plumelensia hactenus nihil contulerint, concludant, iniquum esse ut praesidia et onera sequestri quicquam praestare teneantur. Neque in eo status quaestionis positus est an Civitates onera sequestri pro parte ferre teneantur qui tamen cum tanta ex sequestro ad illas redundent commoda aequissimum esset: Verum in eo cardo rei vertitur num Civitates laudati specialiter ad subleuanda sequestri

onera

onera augmenti Portorij participationem de jure praetendere possint; ut taceamus, quantum intersit inter praesidium Memelense quod nra tutabamur nec non distractis ditionibus nostris & Sequestrum Marienburgensem, quem magno onere & summo rei nostrae dispendio ô ulla obligatione verum libere eo animo suscepimus ut de S. R. Mte Vra & Inclyto Regno bene mereremur sub hac tamen expressa conditione, ut sumptus quos facere necessum fuerit nobis suppeditarentur. Sa. Ra. Mtas. Vra adeo se aequitatis amantem exhibet, ut Civitati Gedanensi, eo attento quod numerosum praesidium alere opus habeat totum augmentum Portorij in portu Gedanensi cedat, nec ullam eius participationem praetendat, in quod tamen plus equidem Juris haberet quam Civitates nrae in Regiomontanum.

Accedit quod Civitatum memoria obliteratum esse nequeat, cum ao 1628. communi ordinum consensu alendis copijs nostris novum quoddam tributum sive portorium indictum & exsolutum esset se ad nullam eiusdem participationem admitti potuisse, ut proinde mirum haberi non debeat, si ingratitudinem & iniquitatem Civitatum satis mirari nequeamus. Sm. vero Rm. Mtem. Vram devote rogamus ut pensitatis causae nrae meritis, quae in literis suis ad nos nuper datis iam Ipsa agnoscit, importunis Civitatum querelis in posterum aures suas Regias ô praebeat, verum eas a conspectu suo regio arceat, ut iniquissimis suis postulatis haud leviter S. R. Mtem Vram offensam sentiant. Nec ingratum eadem habebit, nos per expressum hisce protestari, quod negotium hoc auctionis portorij, quam nec ipsi indiximus, nec ex beneficio Sae. Rae. Mtis. Vrae vel Reipub. habemus, sed ex speciali Legatorum cautione maximo cum onere percipimus nec ulteriori vitilitigationi committere vel decisioni subijcere, nec etiam nisi alia media alendis praesidijs subministrentur, Sequestrationi ulli locum dare possimus, nisi forte Civitates Regiomontanae nos in o-

onere

onere sequestri sublevare velint. Hoc enim casu parati sumus eadem portione servata, eos ad participationem quoque augmenti praedicti sortij admittere. Quod si vero praeter spem in tam evidenti causae aequitate molestia nobis ulterior creabitur, Sa. Ra. Mtas Vra ad offensionem trahere nolit, si tandem rerum talium pertaesi omnem curam eo quertamus, ut restituto sequestro in manus, a quibus accepta nostra recuperare queamus. Proutius omnem eventum Sae Rae Mtis Vrae supra has re consensum salvis in reliquis Induciarum pactis quaesitum volumus. Speramus autem Sm. Rm. Mtem Vram. tam evidentibus causae nrae meritis concessuram & pro sua innata aequitate & affectu erga nos paterno, quem filiali obsequio demereri studebimus, causam ea ratione definituram, ut sine o amplius gravemur. Interim S. R. Mti. Vrae & Sermae Domui eius omnigena felicitatis perennitatem animo devotissimo precamur. Dabantur ex Arcenea Coloniensi, die 20. July. ao 1631.

Georgius Wilhelmus Elector

Litera Illmi Electoris ad Regem Poloniae

Serenissime & Potentissime Rex, Domine Cognate & Affinis uti Parens observantissime.

Rerum incrementa augustissima & successus florentissimos Sae Rae Mti Vrae devote precamur, studiaque & observantiam deferimus debita fidelitate filialem.

Jamab aliquo tempore redditum est nobis Rescriptum S. R. Mtis Vrae cum exemplo Responsi Civitatibus nris Veteris Oppidi & Löbnicensis Regiomontanis, a Sa. Ra. Mte Vra Varsaviae dati, nec quicquam magis in votis habuimus, quam ad illud debita observantia prima quoque occasione respondere & Remedia juris, quae in rem facere videbantur adhibere. Verum cum desertis ditionibus nris Cis-Albinis ab Exercitu Caesareano post insignem Oppidorum nrorum Francofurti & Landsbergae expugnationem ad deditionem, exercitus Suecicus, ad

Metis poter

1 15

Metropolos urijs nrãr progressy durir admodum postulatir nos ex, petinuerit & urserit, impossibile nobis fuit, tali statu, quo summa re, rum nostrarum quasi in acie nonaculæ consistebat, illa pro causæ dig, nitate persistare & examinare. Speramy itaqз S. R. Mtem Vram hac calamitoso ac penè deplorato rerum nostrarum statu mora nra ne quicquam offensum iri. Ex quo autem ut tantillum Spiritum reno, care & uires recolligere licuit, non neglexim petita Ciuitatum nrarum quiby insijs nomine grauaminum pretexere, & S. R. Mtem Vram summis Regni negotijs intentam grauare haud veritæ sint, una cum Responso à S. R. Mte Vra dato, & Rescripto Sæ: Ræ: Mtis Vræ eo nõie ad Nos pro rei momento exigere & trutu, nare. Et meritò equidem miramur temeritatem & impudentiam Ciui, tatum nostrarum, quod nulla urgente necessitate, re coram nobis (: qui tamen haud quiquam prætereundi & negligendi eram :) nec dum agitata imò ne quidem ad Nos nisi paucis abhinc dieby relata, talia ad S. R. Mtem Vram deferre ausæ sint; quorum qdam extra con, trouersiam in rem judicatam transiere & in executione consistunt: quæ si ipsis à supremis nostris Ducaty Consiliarijs denegata fuisset, nram autoritatem implorare potuissent. Quædam statum Ducaty & omnium Ordinum Jura concernunt, ut bis inauditis & eorum senten, tia non perquisita determinare non potuerint nec etiam nunc possint. Quædam ad ordinarium processum in judicio ordinario pertinent, ubi si sententia primæ Instantiæ se grauatas sensissent ad beneficia & remedia Juris recurrere integrum erat. Quædam à nra Cle, mentia & mera gra dependent, & hac ratione apud Nos solum de, bita obseruantia & subiectione quærenda fuerunt. Quædam denique non solum nullis fundamentis nituntur, verum notoriè recessy, decre, ta & responsa priora impugnant nostram autoritatem, eminenti, am & summa regalia afficiunt, juraque ac Priuilegia Ducaty penity

peruertere

pervertere nituntur. Hac, quæ recensuimus, & quod adeò indig
Nobis præteritis, & neglectis Ordinarijs & pactis conformibus modo
via S. Rm. Mtm. Vram nulla urgente necessitate Civitates grau
uint, nram erga se clementiam & liberalitatem, cuius præclara ex
tant testimonia, magno suo haud unquam eluendo dehonestamen
tanta ingratitudine compensaverint, haud leviter nos afficiunt
admonentque, ut expendamus, qua imposterum ratione nobis habend
sint. De Sa. Ra. Mte. Vra hanc animo spem conceptam fovebam
eam querelas Civitatum ad Nos remissuram, & nisi accepta
niore à nobis informatione, Nobis inscijs & non invitatis, ad Re
sponsum, quo causæ Principali haud leve præiudicium paratur, no
descensuram fuisse. Etsi vero placuerit Sæ. Ræ. Mti. Vræ tanta
cilitate querelas Civitatum admittere, & ad singula capitula,
cundum eorum narrata, sententiam clementissime promere, neque
tamen dubitamus, Sm. Rm. Mtm. Vram solidam informationem n
admissuram, & ea quæ nobis Jure Superioritatis & rigore pac
rum, & jurium fundamentalium Ducatus competunt, sarta tecta
servaturam, Civitatesque ob petulantiam ad poenam tracturam
& officij obsequijque erga Nos commonefacturam. Erigimur
& in spe nra sustentamur, gratissima Sæ. Ræ. Mtis Vræ declar
tione in prædicto responso, quod authoritati nræ, pactisque feud
libus nihil derogatum cupiat, & Ducatum Prussiæ eum pacta
ex forma & præscripto Jurium administrari velit. Tum & Diplom
Appellationum anni 1614. à Sa. Ra. Mte. Vra editi meminimus, quo caut
est, si ad preces cujuscunque importunas mandata ac rescripta aliqua g
Pacta, conventa publica in derogationem Jurium & Regalium nrorum
vel etiam quæ Provincialia indulta ac Privilegia à Sa. Ra. Mte
Vra, vel è Cancellaria eius impetrata obtentaque fuerint, ut de his ad
Rm. M

Sm. Mtem Vram perscribatur, eademque edoceatur ac plenius infor-
metur. Nec minus recordamur hac de re decreto Comitiali Anni 1618.
cautum esse, ne ad importunam cuiusvis flagitationem edatur, quod vel
pactis sit contrarium, vel legitimam, rescriptisque commissorialibus
praescriptam Jurisdictionem nram minuat, temeritasque hominum eius-
modi rescripta importune impetrantium coerceatur. Huic itaque
in allegato Diplomate fundatae ac proditae Vrae insistentes, Sm. Rm
Mtm Vram prima quoque occasione exacte et articulatim informabimus
et quod res est exponemus. Rogatum a. volumus Sm. Rm. Mtm Vram, si-
quidem in praecipuis gravaminum capitulis, cum apud Nos nunquam
quaesita multo minus coram Nobis agitata fuerint et altioris sint
indaginis, Supremorum nostrorum Consiliariorum consilium exquirere
et informationem ex archivis Ducatus Prussiae transportandam cu-
rare necesse habeamus, ut initio moram, si quae forte praeter spem subve-
nerit, cum inprimis nullum punctum eius sit Naturae, ut in mora sit
periculum et Nos paratissimi simus, quae firmis probationibus innitantur
vel iam tum in rem judicatam transiere (: etsi Nos Civitatum nrarum
Actiones minime ad tantam Clementiam et benignitatem invitent:)
executioni demandare haud gravate ferat, neque interim nullis re-
scriptis, quae nobis praejudicent vel terminis Judicialibus gravet
neque ingratum habeat nos interim jura ea, quae vi pactorum ratione
summae Jurisdictionis nobis competunt, uti et quae notoriae et inveteratae
consuetudinis sunt illibata servare sollicitos esse. Praeterea ne hoc
ad offensam trahat, cum in Responso ex parte Civitatum multa prae-
supposita referantur quae pactis legibus juribus rescriptis statutis
decretis et antiquis consuetudinibus tamen abest ut conformia sint quin
imo ea e diametro impugnant et statum integrum Ducatus pervertere
nituntur, nos talibus praesuppositis omnibus et singulis hisce per expressum

contradicere

contradicere, reseruatis per expressum remedijs Juris. Denique iniquè ferat Nos nullum terminum legitimum Judiciaten, quo ad haec gravamina cum Civitatibus hoc tempore agnoscere, vel admittere posse. Benigne etenim Sa. Ra. Mtas Vra sibi in mentem revocare dignabitur, quod quo ad simplices querelas, & in foro Ordinario non agitatas & decisas haud quaquam forum competens coram Sa. Ra. Mte Vra sortiamur, verum simplici informatione talia expedienda sint. Itaque iterum atque iterum à Sa. Ra. Mte Vra precibus contendimus, informationem nram praestolari non dedignetur, nullamque interea praeceptam de nobis foveat opinionem, quasi contra vetera instituta Jura & Privilegia quaquam admitti vel recipere haud ingrati passi fuerimus. Aliter .n. se rem habere ex informatione nra liquido constabit & Civitatum, vel quorumcunque, qui eas contra immediatum Magistratum sollicitant, & factiones fovent iniquitas apparebit. Tum quoque speramus Sm. Rm. Mtem Vram tam gratiose ac benignè se declaraturam, ut innotescat Sm. Rm. Mtem Vram tandem iniqua postulata improbare, nos verò pro Principe Pastore observante habere, nobisque juris Superioritatis illibata conservata velle. Quod ad Coemeterium nuper à nobis fundatum & augmentum Portorij attinet, cum super his duobus capitulis exacta informatione nos instructos scieramus, nolumus eandem differre. In reliquis autem, ut dictum est, omni studio annitemur, ut prima quaque occasione Sa. Ra. Mtas Vra edoceatur. De caetero, quicunque salvis pactis & inviolata authoritate nra & juribus Competentibus praestare poterimus in ijs omnibus observantissimos nos semper & obsequentissimos Sa. Rae. Mtis Vrae promptissimosque, quaecunque ei placuerint, effectu dare praebebimus, quo magis ac magis favorem

& gratiam

et gratiam Sae. Rae. Mtis. Vrae promereamur. Atque eandem omnigena felicitate frui affectu filiali optamus. Dabantur ex arce nra Coloniensi die XX Julij Ao 1631.

Sae. Rae. Mtis. Vrae

Georgius Guilielmus Dei gratia Marchio Brandenburg.
Sac. R. Imperij Archicamerarius et Elector in Borussia
Juliae Cliviae Montium etc.

Cognatus et Affinis uti filius observantissimus
Georgius Guilielmus Elector.

Literae Illmi Electoris ad Regem Poloniae

Serme ac Potentme. REX

Quandoquidem ex ijs quae nuper sub praetextu Gravaminum Civitates nrae Veteris Oppidi et Löbnicens. Regiomontanae apud Sam. Ram. Mtem Vram questae sunt intelleximus Eas iterum Coemeterium nuper a nobis fundatum allegasse et institutum nrum iniquè traduxisse, quasi hac ratione reformatam religionem promovere et pactis Feudalibus Recessibus ac juribus Juratis per obliquum derogare in animo habuerimus et ex Sae. Rae. Mtis. Vrae Responso haud inevidenter cognovimus eandem in varias ex male narratis in praejudicium nri subijsse cogitationes, operae precium duximus statum causae repetere et Sm. Ram. Mtem Vram breviter in quo cardo rei vertatur, dilucida nus informatione. In loco quodam Subcastrensi ab omni Jurisdictione Urbana immuni, qui ex parte ante praedictam fundationem proprietatis nrae jam erat, ex parte dum demum numerata pecunia a nobis emptus fuit novum Coemeterium consecravimus. Neque inficias iverimus nos prae caeteris hoc eo inprimis motos fuisse, quod Civitates in humandis quibusdam religionem reformatam, dum vixerunt professis satis iniquas se praebuissent, dum nisi precio persoluto, quod facultates eorum premeret, eos non admitterent

quando

quam inferri haud passi sunt. Cum n. hoc per modum gravaminis
à concivibus ad nos delatum esset officij nri duximus, laudabi in
stituto gravatos sublevare, locumq certum destinare quo orbis terra
q tanquam communis mater, nemini deneganda vel in commercium
trahenda, suos inferen. liberum esset. Nunquam autem Nobis in m
tem venit fundatione prædicti Coemeterij reformatæ religionis
exercitium ullatenus vel introducere vel per indirectum promovere.
Nam præterquam q nulla per se, exercitij Religionis cum Sepultura
communio est, neq Coemeterium hoc solis Reformatorum corporibus
humandis, destinavimus, verum quorumcunq q id desideraverint,
Inprimis verò et præ reliquis, peregrinorum Aulicorum, ministro
runq nrorum tum et eorum quibus ob dissensum in Religione hu
forte in Coemeterijs suis Civitates recusare præsumpserint, usibu
id dicatum voluimus, adeò, ut nec ulli Catholico, ut Lutherano a
ipsorum instantiam id denegari debere mandaverimus. Insuper
cum Civitates vereri intellexissemus, ne olim ædificium quoddam
in prædicto Coemeterio extrueretur in quo contiones funebres ad
populum haberentur et Psalmi decantarentur et progressu temp
ris Templum et Schola Reformatorum erigeretur; quo et han
suspicionem illis eximeremus, rotundè et expressè mentem nostram
declaravimus, et nunc declaramus, nullum ædificium imposterum il
dem extructum, neq Coemeterium illud imposterum dilatatum s
in præsenti per omnia statu conservatum, ac humandis solum Co
poribus locum destinatum iri. Rogamus itaq Sm. Rm. Mtm. Vim
si qui rem iniquè retulerint, et actiones nrãs calumniosè interp
tari ac indigne cavillari præsumpserint, nullam eis adhibeat fidem
et benignè expendere dignetur, nihil à nobis in hoc instituto, quod j
etis et consuetudinibus inveteratis adversetur, vel ullam jure reprehen

sionem

13

sionem mereri possit, admissum fuisse. Nam quod initio ad aedificationem ipsam huius loci attinet, non solum antea controversum, ex jure communi est, quemque etiam privatum locum religiosum sua voluntate facere posse, ita ut multo sane magis Principi in suo territorio quin et Magistratui Municipali in suo districtu, idem juris esse debeat, sed et Ducatus nostri consuetudo eidem suffragatur, et a nobis laudatissimae memoriae praedecessoribus nostris atque a Magistratu Urbano templa et Coemeteria quam plurima fundata fuerunt, nec haec facultas per pacta et Recessus nobis in minimo unquam accisa invenitur. Quod vero fundatum Coemeterium eiusque Privilegijs communiverimus, ut ad exemplum aliorum templorum et Coemeteriorum pro Sacro et Religioso haberi debeat quod alterum est, ne hic quidem quicquam novi aut prohibiti statuimus, cum nihil praedicto loco hinc accesserit, quam quod iam sola natura negotij sine speciali nostro instituto ei competebat, quodque juris omne Coemeterium vel a Municipali Magistratu consecratum, jure sibi vendicat. Quod vero Reformatae Religioni addictos quod tertium est eo inferri jusserimus, ne hic quidem quicquam nobis arrogavimus quam, quod Magistratus Urbanus iam olim quibusdam et quidem nobis eo nomine compellatis quidem et requisitis se facturum spospondit, quod item gloriosissimus Princeps praedecessor noster Marchio Georgius Fridericus olim alio in loco ad sacrum fontem dicto, nemine omnino contradicente jam longo ab hinc tempore statueret, et quod ipsa etiam nunc Sa. Ca. Mtas. Vra. in responso suo Civitatibus dato laudat et Magistratui Civitatum mandat, imo quod ab omnibus Christianis pro laude digno et aequissimo habetur et iam pridem a Caesare Martiano etiam in haereticis pro pio et humano habitum fuit. Ex quibus commemoratis Sa. Ca. Mtas. Vra. liquido constabit, Civitates nulla legitima ex causa

de hoc

de hoc instituto queri posse, & contra apertam eas veritatem niti, dum nos insimulant quicquam hac in parte, contra pacta, Recessus & Decre affectasse, ut falso colore, ac si Religionis quo inviso nomine Calvinis traducitur, introductionem meditaremur, Nos Sae. Rae. Mti Vrae suspectos & exosos reddere satagunt. Cum hoc solum eos afficit quod longo usu inveterata sepulchrorum nundinatio hac ratione illis intercludatur & hinc haud exiguum lucrum decedat. Hoc unum earum animos angit, hinc illa prurigo, actiones nras sugillandi, & instituta nra pessima malitiose pervertendi, quo animum Sae Rae Mtis Vrae ad suspiciones contra nos sollicitent. Speramus autem seriis precibus à Sa Rae Mte contendimus, ut Sa Ra Mtas Vra Civitates Nostras, si forte similes querelas repetere non verita fuerint, non admittat, & pro merito coercere dignetur. Non n gratum autem habeat, quod aequissimis statutis nris debite insi stamus & in re per se aequa, pia, Christiana & humana, ac à praedecessoribus nris frequentata, cum praesertim & ipsa Sa Ra M Vra Civitatibus in Responso suo idem in effectu mandare non du bitaverit. nos constringi vel ulla ratione non sine magna auth ritatis nrae diminutione, id dirui ut ab aliis Diratus remov ri, permittere non possimus, quod cum in Ducatu nro praesentes essemus, re satis nobiscum expensa constituimus. Fuit enim id ex Jure Superioritatis nobis competenti, & per se licitum neque es quod Consiliariorum nrorum suffragio hoc non factum esse Civi tates cavillentur, autnovis nos cancellis includere laborent. N vimus n. quo ex Jure & pactis nris potestas sit, neque in omnibus p ne negotiis, ac praesertim in iis, quae ex mero Principis arbitrio dep dent & in quibus nihil occurrit, quod altam indaginem & disqu

sitionem

sitionem requirat semper Consiliariorum nostrorum consensum & suffragia, quasi ipsi met regendis terris nostris essemus impares, exquirere tenemur.

Neque veritate nititur, quod objicere audent, quasi cum Consiliarijs nris hoc negotium nulla ratione communicaverimus, qui Atnam idem una cum Consiliarijs terrestribus illud nullo pacto improbant, nec Juribus Ducatus id ulla ratione repugnare censent, idemque ipsis vitium Deputatis in nuper hac de re habito colloquio contestati sunt. Nec quicquam superest, quam ut Sa. Ra. Mtas. Vra nos in re tam aperta sua autoritate non destituat, sed contra eos, qui debitae subjectionis vincula vel excutere, vel in Principem saltem suum animadversionem non Inspectionem usurpare conantur, pro merito coerceat. Quod prout aequitatem Sae. Rae. Mtis. Vrae magis magisque conspicuam faciat; Ita & Nos ad quaevis etc. etc.

Datum ex Arce nra Coloniensi Die 20. Julij Ao 1631.

Georgius Guilielmus Elector.

Literae Serenissimi Regis ad Electorem Brand:

Ternas simul ab Illte Vra accepimus lras, uno tempore, & non absimili argumento scriptas, cum oes ad diluendas Civitatum Regiomontanarum querelas pertinent. In illis n. primum Coemeterij Calvinianam erectionem excusat; Deinde à nova portorij auctione Civitates Regiomontanas excludi debere defendit; Demum respondendi ad caetera earundem Civitatum gravamina spatium sibi dari flagitat; Prolixitas quidem earum minime nobis molesta fuisset, si in illis gravamina Civitatum diluisset, vel excusasset & non potius auxisset, minas ijsdem intentando, Responsa nostra post habendo, Pacta Feudalia, Decreta, Privilegia, ex suo sensu interpretando, Juribus

ac Regalibus

ac Regalibus suis plus æquo indulgendo; Nostris derogando; multa alia aggerando; quæ cum refellere, nec opus nec dignitatis nræ sit; breuibꝫ quæ ad rem pertinent respondemus. Coemeterium Caluinianꝫ per Jura Provinciæ vetitum esse vetito Caluinismo, Superiori & præsenti Responso nro, Nuncÿs Ciuitatum Regiomontanarum, dato, satis ostendimꝫ, ut in præsentia minꝫ necesse sit, ad rationes Illtis Vræ, Juraqꝫ & Exempla in literis allegata respondere. Res enim per se ita clara est, ut sicut plurimum mirari debeamꝫ, Consiliarios Regentes Illtis Vræ in ea scrupulum & controversiam mouere; ita statuere non possimꝫ, quam in partem accipienda sit declaratio ipsiꝫ, se non posse, vel potiꝫ nolle; & acta rescindere & sepimenta Coemeterÿ diruere, cum proinde se ea habeant, ac si nollit, pactis & Juribꝫ Feudalibꝫ stare. Nobis certè, multo minꝫ licebit pati, ut ea ullo pacto infringantur, & Supremi Dominÿ authoritati, derogetur; Auctionem Portorÿ facilè pateremur aliorum beneficio Illti Vræ obtigisse; nisi n. hostis & bellum, per eum Portum intrauisset, hoc beneficio caruisset. Sed cum Provinciam ipsam, in qua portus est, ex Nostro & Reipub: beneficio Illtas Vra habeat, an non etiam Portorium & totum quicquid inde percipit ad idem beneficium referri debeat; & num Externorum Principum Legati ea alieno largiri, & in Illm Vram beneficii esse potuerint, Illtas Vra expendat? Porro Ciuitates Regiomontanas ab Auctione hac Portorÿ minimè excludi debere in Responso Nostro ÿsdem dato declarauimꝫ. Hoc in præsentia ad rationes in eodem Responso adductas adÿcimꝫ; Nos minimè Gedanensibꝫ remisisse portionem Portorÿ ex Noua auctione subsecutam, secꝫ ac in literis Illtis Vræ allegatur, licet Magistratꝫ ille ÿsdem potuisset se tutari rationibꝫ ut tanto æquior appareat, Ciuitatum Regiomontanarum

Causa

Causa quæ & jure, usuq; proprio & exemplo alieno nititur. Seque hi quidem onus ultro in se Illas Vra suscepit & sustinere commode sit ex eiusdem amplis reditibus & auctione hec portorij sua partis, prae sertim cum hinc ita pacata sint oia ut numerosi Præsidijs minime ea loca opus habeant utpote fide Reipub. si eadem hosti est tuta: Demum cum satis temporis intercesserit quo Illas Vra grauamina abolere vel nobis facti rationem dare potuit ac debuit, compluresq; literæ nræ eo noie ad Illm Vram & Consiliarios Regentes datæ sint partibusq; terminus saepius à Nobis præfixus & prorogatus; nos potuimus in præsentia longiori procrastinatione uti cum eam juris & æquitas ipsa, partiumq; grauis jactura, ac dignitatis cumprimis Nræ ratio excluderet; Cæterum cupimus & paterne monemus, ut Illas Vra secum accuratius expendat, ves fidei & Officij partes; Responsis & Decretis nostris debitum honorem habendo neq; aut moleste ferendo se à Nobis Officij admoneri; aut ijs succensendo qui tuendi juris sui caa, ad Nos uti Supremum Dominum confugiunt; Eusq; ita subditos suos appellare debet Illas Vra, ut Nostros ac Reip. subditos eē meminerint, lædiq; non posse; Cum Nos & Respub. lædatur. Quod reliquum est Illi Vræ optimam à DEO valetudinem precamur. Datum Varsauiæ aō. 1631. Mens.

Literæ A Sacra Regia Mte ad Regentes Prussiæ.

Sigismundus &c: Magnifici ac Generosi sinceri & Fid: nobis dilecti in termino quem ad audienda & dicenda grauamina ad querelam Ciuitatum Regiomontanarum assignaueramus, eundemq; postea prorogaueramus sola pars conquerens, id est Ciuitas Regiomontana per nuncios suos comparuit cumq; grauamina, clare & luculenter

ex ipsis

ex ipsis Pactorum, Juriumq[ue] tabulis ac Privilegiorum suorum monu-
mentis, coram nobis in Senatu comprobasset, Responsum & declarationē
nrām ex Senatus c[on]sulto obtinuit. Cæterum inprimis graviter fer-
re debuimus, neminem ab Illmo Electore et Sinc. & Fid. Vris in eodem
Termino comparuisse, quo novis literis & anteriori responso nostro
præmoniti fuere. Hinc enim suspicari necesse erat, Sin: & Fid. Vras id
fecisse, vel causæ suæ diffidentiā, vel Mandatorum Nostrorum contemptū.
Deinde ut dignitatem nrām Regiam ac Reipub. Supremiq[ue] Dominij
auctoritatem atq[ue] Pactorum Feudalium jura, Subditorumq[ue] conque-
rentium Privilegia à Divis Maioribus nris, nobisq[ue] ipsis concessa,
tueremur, rem potius expedire & determinare visum est, quam longi-
ori procrastinatione, aliorumq[ue] vel negligentiæ vel contemptui indulgere.
Quamobrem sicut Dignitatis nostræ Regiæ, jurisq[ue] et æquitatis erat, Gravamina
toties anteà agitata, et ternis Responsis nostris declarata, Judicio et Respon-
so Regio decidisse; ita Fidei Officijq[ue] Sinc: et Fid. Vrm erit hæc omnia
debitæ Executioni mandare, quæ in eodem Responso Civitatibus Regiomontanis
dato continentur. Neq[ue] enim sinemus ut Mandata nostra ludibrio vel con-
temptui habeantur, et loco Executionis Rescriptorum nostrorum Gravamina
Gravaminibus cumulentur; sicut hactenus cum in plerisq[ue] alijs rebus, tum circa
tollendas ex locis Subcastrensibus Institorum et Mercatorum extraneorum Taber-
nas accidit: non solum enim Rescriptum nostrum Executioni secus ac debue-
rant receperantq[ue] minime mandarunt, sed etiam novas Tabernas institorias
muris dirutis pro ornamento ac firmamento Arcis à Centum propè annis
extructis, locari, ac elocari fecêre; Quas nisi Sinc. et Fid. Vræ tolli inde
curaverint, et superioribus Responsis nostris, præsentiq[ue] pro eo ac par est,
paruerint, non rectè Fidei ac Officij sui rationem teneri poterunt, nosq[ue] eo ipso
ad alia remedia his rebus adhibenda permovebunt. Quas benè valere cupimus.
Dat. Vars. die 23 Aug. ao. 1631 Regnorum nostrorum Poloniæ 34.

Responsum

Responsum Sae Rae Mtis Spectabilib. Hiobo Lepner Consuli Civitatis Regiomontanae, Reinholdo Eggerdo ac Cyriaco Perbant Civitatis Cneiphovianae Consulibus; Joanni Kojen Secretario Antiquae Civitatis: Nec non Bartholomaeo Lölhefeln, Christophoro Höynern ac Martino Möllern Antiquae et Löbnicensis Civitatis respective Civib. trium Civitatum Regiomontanarum Nuncijs ao. 1631 mense Augusto Varsaviae datum.

Cum superiorib. annis inter Illmum Principem Dnum Georg Wilhelmum Marchionem Brandenburgensem Sac. Rom. Imp. Principem Electorem ac in Prussia Ducem et Civitates Regiomontanas ratione certorum Gravaminum controversia intercessit, cum optasset dudum Sa Ra Mtas Dnus noster Clemens abolitis gravaminib. et reb. omnib. ad normam Regiminis lege Pactorum ac Recessuum praescriptis, ita sopitam fuisse, ut neque Civitatib. necesse esset, Supremi Dominij opem implorare, neque Rae Mti suam et Reipub. authoritatem in debita Civium eorundem defensione asserere aut Illustrissimo Electori molestiam eo nomine facessere, quâ eum, uti Principem Cognatum et Feudatarium carere percuperet.

Caeterum cum eaedem Civitates, jam inde ab ipsa Illmi Electoris in Ducatum Prussiae inauguratione querelas suas supplices apud Mtem suam deposuissent et Gravaminum abolitionem privatim et publicè petijssent et gratiosum quoque Illmi Electoris Responsum saepius obtinuissent, sed Executionem ejus à Magnificis et Generosis Ducatus Prussiae Consiliarijs Regentibus obtinere, quam flagrantissime hucusque ursere, minimè possent, cumque ea de causa ex formula et praescripto Pactorum ad Sam Ram Mtem uti Supremum ac directum Dnum confugere coacti essent, et Jurium, Libertatum, Privilegiorum suorum immunitatem atque defensionem ibi quaerere, unde ea Majores sui accepissent, non potuit nec debuit Ra Mtas Officio Regio ac Subditorum suorum crebris et gravib. querimonijs deesse, rata, quicquid in Jura Feudalia, quicquid in Leges ac Instituta Provinciae et Privilegia atque Libertates Subditorum peccatur

authoritatem

authoritatem supremi Dominij, et jus dignitatemq suam ac Reipub. afficere, neq sibi licere querelas et injurias ejus Civitatis posthabere quae Nobile est Reipub. membrum, et quam sicut parere et subesse Jure Feudi Illustrissimo Electori voluit, ita salvam florentemq directo Dominio conservare debet. Quanquam ita se aequam S. R. Mtas subditis semper praebuit, ita eorum querelas ad aures Regias admisit, ut aequam se quoq Cognato et Feudatario Principi exhiberet, nullamq occasionem relinqueret justae ejusdem querelae. Hinc etsi nonnulla in Provincia contra Jura Feudalia, legesq ac Instituta ejus agi cognoscebat, non tamen prius ad suam Illtem ejusq Consiliarios Regentes deferri, quam ad Thronum Judicij sui Regij devolvi sinebat. Cum ut authoritati Illmi Electoris, a se et Reipub. datae, minime derogaret, tum ut ex Praescripto Pactorum in abolendis gravaminibus procederet, literis insuper suis et mandatis Regijs, saepe suam Illtem, saepius Magcos Regentes compellavit, benigne monens, ut, quae contra Pacta irrepsissent, quaeq Juribus Provinciae et Privilegijs Civitatis adversarentur, mature abolerentur. Tandem vero cum nec literae, ac mandata Regia, nec Civitatum saepius iteratae preces et querelae isthic quicquam proficerent et eaedem Civitates per Nuncios suos ao. 1629 ad Sam. Ram. Mtem missos certa gravamina apud Sam. Ram. Mtem deposuissent et dignitatis et Officij erat Regij ea benigne excipere, et afflictis, opemq implorantibus Regia authoritate subvenire.

Itaq re per Officiales Regni mature expensa, gravaminibusq rite cognitis, mentem suam Regio Rescripto ac Responso ijsdem Nuncijs dato ita declaravit ut et ordinariae Illmi Electoris auctoritati nihil derogaretur et gravamina, quibus Feudi et Recessuum tabula infringi videbantur, penitus tollerentur.

Verum cum Executio istius Regij Responsi impetrari ab Illmo Electore, Magcisq ac Generosis Ducatus Prussiae Consiliarijs Regentibus non potuisset, quin insuper nova Gravamina adjecta essent, iterum Civitatibus ad S. R. Mtem recurrendum erat, uti omni subsidio apud Ordinarium Magistratum destitutis, prout ablegato ad R. Mtem Nuncio, de Coemiterio in summum praejudicium Jurium ac Privilegiorum suorum erecto, denegataq portione Portorij noviter aucti, alijsq Gravaminibus questi, alterum Responsum a Ra. Mte anno proxime exacto obtinuerunt, sed non

Executionem

Executionem ejus à Magcis ac Gnosis Regentibus, etsi eam debita cum observantia reposcissent. Quâ re S. R. Mtas ex literis earum cognitâ, graviter pro ut par erat, tulit, mandata et Responsa Sua Regia posthaberi, literisque ad Magcos ac Gnosos Regentes Tykocino datis serio admonuit, ut oia Gravamina sopirent, vel de illis Suam Mtem in futuris Comitijs edocerent, in quibus, vel ijs exactis constitutum sibi esset oes controversias decidere. Idem Magistratui Civitatum Regiomontanarum scribi mandavit, terminum praefigens ad querelas earum audiendas et dijudicandas ante vel post finem Comitiorum. Caeterum postquam in praefixo literis Regijs Termino Nuncij Civitatum Regiomontanarum Veteris et Löbnicensis comparuissent, et vetera novaque Gravamina coram Sa. Ra. Mte exposuissent, tertio Responso illis subvenire clementissime voluit. Etsi verò postulata Civitatum jure et aequitate niti judicabat et justum videbat, absentiam et silentium alterius partis severiori Rescripto mulctare, ne tamen illa queri posset, praecocius se inauditâ aliquid contra se decretum esse, alterum partibus Terminum ad diem 7 Julij proximè praeteriti Ra. Mtas assignavit, ac eundem postea certas ob caas ad 30 Julij prorogavit. In eo igitur cum Civitates omnium Civitatum Regiomontanarum per Nuncios suos supranominatos comparuissent, et partim Gravamina in superioribus Responsis expressa, partim certas controversias inter ipsasmet intercedentes, Sae. Rae. Mti et Consiliarijs Regni in Senatu luculenter exposuisset et gravissimis rationum momentis ex ipsis Pactorum, Jurium Privilegiorumque tabulis depromptis postulata et querelas suas fulcirent, parte verò ab altera etsi literis Regijs maturè praemonitâ, nemo rationem facti redderet, non erat integrum, Sae. Rae. Mti negotium toties agitatum ulterius differre, vetante id, cum supremi Dominij auctoritate, tum Civitatum gravi jacturâ et dispendio. Proinde ex solenni Senatus Consulto S. R. Mtas censuit, ut quoniam ab Illmo Electore vel Consiliarijs ipsis nihil in medium allatum esset, quod querelas et Gravamina Civitatum diluere posset, superiora Responsa Regia in suo valore et robore maneant, debitaeque Executioni à Sua Illte, et ipsius Consiliarijs demandentur. Quanquam verò Illmus Elector duo gravamina, alterum

ratione

ratione Coemeterij, alterum ratione novae auctionis Portorij literis ad S. R. M. Mtem datis excusare et diluere niteretur; rationes tamen â Sua Illte adductae, Privilegia Civitatis usumq antiquissimum nequaquam infringere possunt. Nam â quocunq et quacunq ex causa Portorij auctio noviter instituta est, cum ejus certa portio Civitatibus obvenire, quod nemo inficias iverit, debeat, accrescere etiam eadem debet aucto portorio, aequè ac decrescere deberet, si imminutum esset, ita ut parum intersit, quantum ex Portu vectigal obveniat, dummodo Privilegijs assignata pars Civitatibus cedat, nam sive parvum sive magnum illud sit, sua portio et quota Civitatibus debetur, nec excludi ab ea aucto portorio possunt, sicut imminuto non possent. Non diffitetur quidem S. R. Mtas auctionem hanc Portorij institutam esse ad sublevandas aerarij Suae Illtis rationes cuperetq ei multò majora adminicula atq augmenta, verum sine praejudicio tertij, praesertim cum Civitatibus etiam per has belli calamitates plurimum detrimenti illatum esset, impeditis Comercijs et gravibus in praesidiarium militem sumptibus factis. Quam ob rem S. R. Mtas et Amplissimus Senatus rem seriò introspexisset, et rationes Illmi Electoris, in literis ad S. R. Mtem scriptis diu multumq perpendisset, et allegata Civitatum Jura, Privilegia, Decreta, possessionem et longissimi temporis praescriptionem examinasset, non potuit aliter sine aperto et gravissimo Civitatum praejudicio decernere, nisi ut eae debitâ portorij aucti portione gaudeant, benignè â Sua Illte requirens, serioq Magcos ac Gnosos Ducatus Prussiae Consiliarios Regentes monens ut Civitates hoc aucti Portorij beneficio, pro ratâ portione frui, neq eas â quoquam impediri ea in parte sinant. Quod attinet Coemiterium in usum Sectae Calvinisticae, quam vulgò Reformata vocant, exstructum, ac Eidem per Diploma Illmi Electoris donatum: allatae in literis Suae Illtis rationes, Jura et Exempla exotica rem per se claram et perspicuam convellere nequaquam possunt, quae sicut nullis in contrarium allatis argumentis labefactari queat, ita nullis etiam probationum adminiculis eam fulciri oporteat, nisi eâ solâ, quod proscriptis per Leges ac Jura è Provincia Zwinglianorum, Calvinianorum, Anabaptistarum, Arrianorum, caeterisq Sectis liquidi Juris sit, nihil Juris aut possessionis istic nancisci posse easdem Sectas, quas Jura Provincialia et Feudalia è Provinciâ excludant, nec fundo aut terragio gaudere possunt, quibus igni et aquâ per Leges publicas interdictum esset: Quod si quàm vivis negarit Lex, mortuis saltem exhibenda sit humanitas,

humanitas, patere jussit S. R. Mtas publica aequali oibus pretio Civitatis sepulchreta, cum inhumanum eet, inhumata velle humana corpora. Proinde cum Sa Ra Mtas Amplissimusq Senatus perspiciat, rem hanc in summum praejudicium Catholicae et Augustanae Confessionis, quibus solis duntaxat in Provincia locus est, vergere, Pacta Juraq omnia infringere, et perniciosae mutationi ansam praebere, ex his alijsq gravissimis rationum momentis in superiori Responso expressis censet et decernit Coemeterium praedictum ee tollendum, Rescriptaq ea in re edita cassanda, Executionem ejus rei Magcis ac Gnosis Ducatus Prussiae Consiliarijs Regentibus serio demandando. Quantum attinet controversias inter Civitatem Regiomontanam Veterem et Cneiphovianam ratione Judicij Censorij Generalis et Depositorij, Examinisq Cinerum exortas, cuperet eam S. R. Mtas concordiam et animorum, consiliorum, actionumq omnium unionem inter Civitates has vigere ac florere, quae inter Majores suos floruit, qua etiam ipsae ex parvis initijs crevere, et in unam Civitatem sub diverso vocabulo ita coaluere, ut eaedem sint utriusq Leges, Libertates, Instituta: Quo magis mirari debuit S. R. M. talia nuper inter eas exarsisse dissidia, ut quae semper communi consilio, viribusq Jura et Commoda Civitatis publica propagabant, et oia inter se communia ducebant, nunc se invicem litibus exhauriant, et per intestina dissidia in discrimen Libertates ac Privilegia sua adducant, dum ea in tali animorum et consiliorum dissociatione minus graviter tuentur. Quamobrem benignè et seriò utramq Civitatem S. R. Mtas monet, ut depositis odijs noxiae concertationi finem faciat, et moribus antiquis, avitis institutis, Legibus priscis vivendo, aemulationem et privata studia relinquat. Porro quod attinet Controversiam de Judicio Censorio Generali exortam, haec in praesentia decidi non potuit: nam etsi utraq pars illud instituì cupiat, tamen cum nondum de Legibus quibus instituì et celebrari debeat, concors sententia, utriq Civitati steterit, et quanquam eas Magcis ac Gnosis Consiliarijs Regentibus oblatas et ab ijsdem approbatas ee adstruatur: protestatione tamen et provocatione alterius partis res in cassum cessit, ea de causa, S. R. Mtas negotium id tantisper in suspenso ee voluit, dum Leges conscribantur, ac Magcis ac Gnosis Ducatus Prussiae Consiliarijs Regentibus exhibeantur quod ante Juridicam Vernalem futuram fieri debet, ac tandem per Ram Mtem in eadem Juridica confirmentur. Quo facto Judicium id ritè ac benè ex certa Legum

Legum formula instituetur, nihil derogando anteriori Responso nostro.

Litem ratione Depositorij et Censurae Cinerum inter easdem Civitates intercedentem, etsi S. R. Mtas auditis et probè perpensis omnium rationum momentis, quibus utraque pars causam suam fulciebat, decidere potuit, perspectis praesertim validarum probationum argumentis, ob quae par Jus ac beneficium Depositionis et Examinis Cinerum Veteri Civitati Regiomontanae cum Cneiphoviana competere videtur, ut quae fundatione prior sit, quaeque Decretis et Pactis Jus ea in parte suum fulciat, et utilitati praeterea publicae, Magnique praesertim Ducatus Lithvaniae commoditati magis serviat, duo esse Depositorij loca: tamen cum magis Ra. Mtas cupiat, rem per Concordiam inter partes in loco decidi, idque ad revocandam inter eas animiorum conjunctionem, sopiendasque omnium dissidiorum causas maximè conducere arbitretur, controversiam hanc ad amicabilem transactionem in loco ineundam remittit, negotiumque Compositionis Magcis ac Gnosis Ducatus Prussiae Consiliarijs Regentibus committit benignè requirens, ut concordiam inter partes concilient, controversiamque hanc ita sopiant, ut utrique partium quam maximè satisfiat. Quod si ita Fatum, vel pertinacia Partium tulerit, ut Concordia et Transactio eo nomine iniri non possit, Sa. Ra. Mtas litem hanc in futura Vernali Juridica decidet, nec longiori procrastinatione partes defatigari et exhauriri patietur, Mandato Regio ad instantiam et querelam M. D. Lithvaniae ad Magistratum Civitatis Antiquae dato salvo manente. Demum etsi aequum sit, commune et publicum Omnium Civitatum bonum atque commodum communi ope ac impensa procurari, eaque de causa justum quoque videri, ut quicquid Civitas Antiqua et Lobnicensis in rem et commodum publicum Civitatis sumptuum erogavit, Civitas Cneiphoviana pro rata portione refundat, ut sentiendo commodum, sentiat etiam incommodum, tamen suspendendam ea de re cognitionem et declarationem suam Sa. Ra. Mtas ad decisionem causarum censuit, benignè partes monendo, ut hanc quoque controversiam amicâ Transactione sopiant.

Cum verò eodem tempore Nuncij Civitatis Tilsensis gravatos se Rescripto Rae Mtis ratione Braxandae et propinandae Cerevisiae esse quererentur, causam hanc Ra. Mtas ex certis rationibus ad Judicium et Forum competens remittendam esse censuit, ut ibidem Ordinaria Juris via agitetur et utriusque Partis Privilegijs et Documentis inspectis (salva parti gravatae ad Judicium Rae. Mtis juxta Pacta et Recessus appellatione) decidatur, usu tamen et consuetudine utriusque partis ratione ejsdem Cerevisiae

interea

interea salva maneat. Haec sunt quae Sa. Ra. Mtas Dns. Nr. Clementissimus ex Senatus Consulto Spectabilibus Nuncijs Civitatum Regiomontanarum quibus non debet esse fraudi neque noxae gravamina sua Sae. Rae. Mti proposuisse declaranda et respondenda censuit, Patrocinium ac Protectionem suam Civitatibus et Gratiam Regiam Internuncijs earundem deferendo.

Sigismundus REX.

Joes Lipskj

Copia Ltrarum Sae. Rae. Mtis ad Magcos ac Gnosos Dnn. Ducatus Prussiae Regentes.

Das Original dieses Königl. Rescripti, ist den wolverordneten Hrn. Oberraht Regim. Räthen gebührlichen insinuiret undt abgegeben durch Hrn. Lübmann d. 22. Junij ao. 1633.

Vladislaus IV. Dei gratia REX Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius REX. Electus Magnus Dux Moschoviae.

Magnifici, Gnosi Sinc. et Fid. nobis dilecti. Recenti adhuc memoria tenemus, qualem in proximis felicis inaugurationis nostrae Generalibus Comitijs, de Responsis, Rescriptis ac Mandatis, Recessibusque Commissorialibus, post Investituram Illmi olim Joannis Sigismundi Electoris, atque in Prussia Ducis, à Sermo olim Dno Parente nro Ducatus Prussiae Provincialibus concessis, Suae Illtis Dnis Legatis ad Nos missis declarationem Responso nro in scriptis dederimus. Cum vero nonnulla ijsdem contineantur, quae in Gravaminibus et Causis Civitatum Regiomont. sua Illte jam antea decisa, ac postmodum ex Jurium Privilegiorumque eorundem deductionibus et Partium Controversijs à Sermo olim Dno Parente nro determinata sunt, et in Executione duntaxat pendent. Sane iniquum esset Justitiae cursum sistere, et Executionem rerum Judicatarum retardare, neque enim haec mens nostra in edendo Responso nostro fuit. Quapropter Sinc. et Fid. vras serio requirimus, ut praesentibus compellatae, ea omnia realiter et effectualiter exequantur.

Illud quoque

Illud quoq molestè ferimus, in quadam actione Civitatis Antiquæ Regiomontanæ Judicium Au-
licum appellationem ad nos admittere noluisse. Proinde Sinc. et Fid. Vræ authoritate sua
provideant, ut eadem Appellatio admittatur, ne parti gravatæ extraordinariè appellandi
necessitas imponatur. Quod superest Sinc. et Fid. Vras bene valere cupimus. Datum
Varsariæ die Sexta Mensis Maij Ao. Dni 1633. Regnorum nostrorum Poloniæ et
Sueciæ primo anno.

Vladislaus REX

Concordat cum vero Originali ex
Cancellaria Regia extradita.

Responsum à Sac. Regia Mte Spectabilib Henningo Wegnero Jurisconsulto et Reinholdo Eggert, Civitatum Regiomontanarum Internuncijs, datum Toruny die 18 January Ao. Dni. MDC.XXXV.

Non potest Sa. Ra. Mtas nisi benignè accipere Civitatum Regiomontanarum fidei
debitæ, subjectionisq seriam contestationem, quia non tantum Sæ Ræ. Mti, de felicib
Regni auspicijs, sed et de partis ab utroq Hoste, auxiliante DEo, Victorijs gratulari,
ac oblato prætereà Honorario, promptitudinem ac devotionem suam palàm facere
contenderunt. Sicut Sa. Ra. Mtas Gratiam suam Regiam ijsdem clementissimè
defert, ita omnia ipsorum Jura Privilegia, consuetudines et Libertates confir-
mat, et in salvo vult esse conservata, nec intermittet offeren sese occasione, eadem
benignè augere et amplificare. Inprimis verò, ut antehac pro Regia sua
sollicitudine, quâ sicut pro alijs Fidelib subditis suis, ita etiam pro incrementis
et incolumitate Civitatum præfatarum invigilat, necessariam esse duxit interpella-
tionem ad easdem de evitandis difficultatib et periculis, à Suecico milite impen-
dentibus, ita nec dum desinit pro ijsdem invigilare, paternèq cohortatur, Neutralitati,
salva quidem fidelitate et subjectione, initæ, ne fidant nimium, sed contra omnem
vim et insidias, omnib virib in omnem casum parent se ad defensionem, ne à
Magistratu suo Supremo avellantur, aut inopinatò in exitium ruant. Cui fini
maximè necessarium est, inchoatam fortificationem, quantocius fieri potest, perfici

agetq

agetq Sa. Ra. Mtas per literas cum Regentibq Consiliarijs Ducatus, ne impedimento sint Antiquæ Civitati in pratis Tragheimen ad evitanda dissidia Juris dictionem assignent, de damno ex aqua superioris lacus superflue redundanti, dato satis faciant, eundemq extra vallum per loca immediatè Illmo Electori subjecta in lacum kuppertrig deri-vent, atq Jurisdictionem in flumine Pregla Civitatibq Regiomontanis, ad Regiarum Civitatum exemplum, aut permittant, aut sanè suis impensis securitati Claustrorum, per quæ Navibus è mari Balthico venientibq, transeundum est, suoq periculo suffici-enter prospiciant, ne quidquam damni Regiomontana Civitas inde capiat.

Mandabit quoq Sa. Ra. Mtas, ut memorati Consiliarij Regentes in locis Subcastren-sibus fossati et aggeris, nimium extensi, faciant amputationem, scilicet ut ultra Catholicæ Religionis Ecclesiam, agger non porrigatur, sed inde incipiendo (recta ferè linea per lacum Subcastrensem atq Suburbium Tragheim dictum, inclusa Ec-clesia intra Vallum) ducatur, proximè eam partem, quæ ad Antiquam Civitatem pertinet. Quæ restrictio, utpotè ob varias rationes pernecessaria, ut primo quoq tempore ante exitum Induciarum perficiatur, Sa. Reg. Mtas requirit.

Et quia sine conscripto milite sufficiens defensio non erit, nec miles sine Jura-mento et sine Duce belli in ordine contineri, nec quicquam sine rerum gerenda-rum nervo expediri poterit, Stat Sæ Ræ Mti sententia, pergendum esse Civi-tatensi Magistratui in colligendo milite, eligendoq et constituendo Præfecto Generali, alijsq Officialibq idoneis militaribq, qui juxta formulam Sæ Ræ Mti exhibitam, se Civitatibus jurejurando obstringant. Tum quoq in conquirenda, in usus hos tam necessarios, pecunia, per gabellarum, aliarumq Contributionum impo-sitionem, prout illis videlicet Civitatum Regiomontanarum Præconsulibq et Consulibq adhibito restrictiori Civium ad id deputatorum numero, commodum videbitur.

Nam nihil in secreto diu durare posse scit Sa. Ra. Mtas, quod ad multorum noticiam deducitur. In alijs tamen causis omnibus, extra belli necessitatem positis, Civibus Regiomontanis votorum libertatem, quæ ab antiquo competijt, vult illibatam, quoad bonâ ipsorum cum voluntate aliter convenerit.

Interest autem maximè ipsorum Regiomontanorum, ne evectione eduliorum, commeatus armorum, aliarumq ad bellicos usus rerum, publica aut privata militum, quibus ipsi opus

opus habent, collectione, aut indiscriminata quorumlibet peregrinorum intromissione nudentur, indeq in discrimen non leve conjiciantur; Quod ipsum, et reliqua, ut S. R. Mtas pro singulari fiducia, quam de ipsis concepit, curæ, prudentiæ, circumspectioni, fideiq consulatus Regiomontani committit, sibiq certo persuadet, tempestivè his omnibq quam rectissimè prospectum iri, ita de his quoq ne ullum Consiliarij Regentes impedimentum directè vel obliquè injiciant, eosdem serio monet, et si quod Deus avertat, damni quicquam ex unius alteriusve negligentia subortum fuerit, ab ijs, quorum fraude vel culpa id accidet, severas exigere rationes non intermittet. Quod superest, Sa Ra Mtas Civitatibq Regiomontanis gratiam suam defert, ac patrocinium Regium benignè pollicetur.

Vladislaus REX.

Petrus Gembicki
Secrs Mr.

Responsum Sæ Ræ Mtis Spti Dno Joanni Röhen Civitatis Bartensteinensis, aliarumq minorum Civitatum in Ducatu Prussiæ Internuncio Datum Thorunij die XVIIIo. Januarij MDCXXXV.

Benevolo animo accipit S. R. Mtas Civitatum minorum declaratam erga se Fidem integram, humillimamq Subjectionis contestationem, honorarijq oblationem: atq ut confidit S. R. Mtas fore easdem Civitates in debito officio suo constanter, ita eisdem omnia Jura et Privilegia clementissimè confirmat, in ijsq eas conservare, eademq augere, et ubi opus fuerit necessitatibus illarum, auxilio succurrere, ne hostibq prædæ sint, benignè pollicetur. Quoniam etiam eædem Civitates inprimis supplicarunt, ut ab hospitationibq militaribq coactivis, quibus præteritis temporibq plurimum gravatæ sunt, vigore Privilegij Culmensis, ab antiquo ipsis competentis nec non Reversalium, nuper desuper ab Illmo Electore Brandenburgico Duce Prussiæ obtentarum manerent immunes, ejus Voti non tantum confirmatione predictarum Reversalium generali, verum etiam ad postulationem præsentem idem confirmat S. R. Mtas.
Porrò si contingat in minoribq Civitatibq lustrationes necessitate exigente haberi

volumus

volumus easdem in Consularium Civitatis cujusq presentia, alijs quibusvis remotis expe-diri, ne ad hostes ita facile earundem Civitatum vires deferantur, eisq inde periculum immineat. De caetero S. R. Mtas Civitatib minoribus Ducatus Prussiae suam clementiam gratiamq et Patrocinium Regium defert.

Vladislaus Rex.

Petrus Gembicky
Secrs Mr

RESPONSUM S. R. Mttis, datum Internuncijs Civitatum Regiomontanarum, Nobilibus et Sptibus Henningo Wegnero Jcto Reinholdo Eggert Praeconsulib, Joanni Koije et Arnoldo Marin earundem Civitatum Secretarijs. Varsaviae die IX Decembris Ao. Dni M. DC. XXXV.

Obsequij atq constantis fidei testificationem, quam Sa. Re. Mti nomine Regiomontanae Civitatis Internuncij obtulerunt, cum antea varijs ex argumentis satis perspectam S. R. Mtas habuerit, tum eandem nunc benignissime amplectit, et gratiam Regiam eidem Civitati clementer pollicetur, ac in omnibus et singulis ejus prerogativis, immunitatibus, Juribus, Privilegijs, consuetudinibus, Jurisdictionibus, emporijs, depositorijs, portu, alijsq in genere et specie libertatibus quaecunq a prima ejus fundatione, vel ab Ordine Teutonico, vel Prussiae Ducibus, vel Serenissimis Poloniae Regibus Praedecessoribus, ac ipsamet S. R. Mte moderna concessae sunt, conservare, prout in Responso Thorunensi, ita nunc quoq recipit; atq ut id publicis Constitutionibus Regni firmetur, authoritatem Sa. Ra. Mtas interponet.

Deliberationem ratione sigillationis pannorum Anglicanorum, Gedanensibus per Legem Comitiorum concessae, ad Ordinaria Regni proxime futura Comitia Sa. Ra. Mtas differt.

In querellis

In querellis si quae contra Regiomontanos institutae fuerint, servabit Sa. Ra. Mtas praescriptum Pactorum, salva appellatione ad Sm. Rm. Mtem.

Permittit quoq Sa. Ra. Mtas ut ratione literarum Regiarum, quae contra Jura vel Civitatum Privilegia obtentae asseruntur, judicialiter juxta Pacta procedatur.

Deniq Sa. Ra. Mtas Magistratum Civitatis Regiomontanae, cum omnibus ejus Incolis, nec non ipsos Internuncios, in Specialem protectionem Regiam clementissime recipit, patrociniumq quavis necessitate efflagitante, benigne offert ac pollicetur.

Vladislaus Rex

Joes Gembicki.

BIBLIOTEKA FUNDACYI * W. * HR. BAWOROWSKIEGO

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

DIGITAL – CENTER

ul. Krzemowa 1
62-002 Suchy Las
www.digital-center.pl
biuro@digital-center.pl
tel./fax (0-61) 665 82 72
tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.
Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.